RAAD VOOR DE JAARVERSLAGGEVING

Secretariaat:
Antonio Vivaldistraat 2-8, 1083 GR Amsterdam
Postbus 7984, 1008 AD Amsterdam

T +31(0)20 301 02 35
F +31(0)20 301 03 02
rj@rjnet.nl
www.rjnet.nl

RJ-Uiting 2015-5: 'Ontwerp-richtlijn 605 Verzekeringsmaatschappijen aangepast 2016'

Inleiding
De huidige Richtlijn 605 Verzekeringsmaatschappijen (aangepast 2012) verwijst voor twee belangrijke onderdelen, te weten de maatschappelijk aanvaardbare grondslagen voor de waardering van verzekeringsverplichtingen en de toereikendheidstoets, naar de bepalingen ten behoeve van prudentieel toezicht in Nederlandse toezichtswetgeving (Wet op het financieel toezicht, Wft). Implementatie van de Richtlijn Solvabiliteit II in de Nederlandse toezichtswetgeving per 1 januari 2016 leidt ertoe dat deze verwijzingen moeten worden aangepast.

De waardering van verzekeringsverplichtingen onder de Richtlijn Solvabiliteit II geschiedt in een andere context dan die van de financiële verslaggeving, namelijk in die van een marktwaardebalans ten behoeve van de bepaling van het aanwezige kapitaal op marktwaardebasis. Deze waardering kan niet altijd onveranderd worden toegepast in de financiële verslaggeving die wordt gevoed vanuit Europese verslaggevingsregels. De Europese verslaggevingsregels wijken namelijk op onderdelen af van de marktwaardeconventies waarop de Richtlijn Solvabiliteit II is gebaseerd. Bovendien zou het voorschrijven van een voorziening verzekeringsverplichtingen op marktwaardebasis volgens de Richtlijn Solvabiliteit II te veel vooruitlopen op de internationale ontwikkelingen binnen IFRS. Daarnaast kent de toezichtswetgeving na aanpassing voor de Richtlijn Solvabiliteit II geen toereikendheidstoets meer.

Voorgestelde wijzigingen in Richtlijn 605 Verzekeringsmaatschappijen
De RJ stelt voor de huidige verslaggevingsopties te handhaven in ontwerp-Richtlijn 605 en het tevens mogelijk te maken de grondslagen van waardering voor verzekeringsverplichtingen die vanuit de Richtlijn Solvabiliteit II zijn voorgeschreven te volgen, voor zover niet strijdig met de wettelijke bepalingen voor financiële verslaggeving. Als gevolg hiervan krijgen verzekeraars de keuze om de waardering van verzekeringsverplichtingen ongewijzigd voort te zetten danwel aan te laten sluiten op de Richtlijn Solvabiliteit II. Dit voorstel is verwerkt in ontwerp-alinea's 519 tot en met 521.

Als gevolg van het vervallen van de huidige prudentiële bepalingen voor de uitvoering van de toereikendheidstoets kan daar in Richtlijn 605 niet langer naar worden verwezen. Aangezien de RJ het wel noodzakelijk acht dat een toereikendheidstoets verplicht blijft indien niet wordt gekozen voor een waardering volgens de Richtlijn Solvabiliteit II, is in ontwerp-Richtlijn 605 een toereikendheidstoets voorgeschreven met een aantal algemene principes, naar analogie van de toereikendheidstoets volgens IFRS 4. Dit voorstel is verwerkt in ontwerp-alinea's 534 tot en met 537.

Met de implementatie van Richtlijn Solvabiliteit II heeft de wetgever een aantal nieuwe artikelen in afdeling 15 van Titel 9 Boek 2 BW opgenomen betreffende de grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat voor verzekeringsverplichtingen die voorheen waren opgenomen in het Besluit prudentiële regels Wft. Deze gewijzigde artikelen zijn in ontwerp-Richtlijn 605 verwerkt in ontwerp-alinea's 401 en 403 met betrekking tot het eigen vermogen en ontwerp-alinea's 518 en verder met betrekking tot waardering en resultaatbepaling.

Daarnaast is ontwerp-Richtlijn 605 aangepast omdat de wettelijke verankering van de Code Verzekeraars, waar in de huidige Richtlijn 605 naar wordt verwezen, is vervallen met ingang van 1 januari 2015. In het desbetreffende Besluit (Staatsblad 2014, nr. 555) wordt echter aangegeven ook zonder wettelijke verankering de Code Verzekeraars zijn toegevoegde waarde blijft behouden. Voor de volledigheid verwijst de RJ naar Richtlijn 400, alinea 112. De RJ heeft alleen de bovengenoemde strikt noodzakelijke aanpassingen in ontwerp-Richtlijn 605 voorgesteld. Een algehele revisie van Richtlijn 605 zal worden overwogen zodra een nieuwe IFRS standaard voor verzekeringscontracten definitief is geworden.

Ingangsdatum
De RJ stelt voor om de aanpassingen in ontwerp-Richtlijn 605 Verzekeringsmaatschappijen van kracht te laten worden voor boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2016. Eerdere toepassing van de richtlijn is niet mogelijk omdat de beschreven wijzigingen in de toezichtswetgeving en afdeling 15 van Titel 9 Boek 2 BW ook pas in 2016 van kracht worden.

C*ommentaarperiode*
De RJ nodigt u uit tot het inzenden van reacties en commentaren op deze RJ-Uiting. Deze ziet de RJ graag uiterlijk 1 september 2015 tegemoet. Reacties en commentaren kunnen – bij voorkeur per email (rj@rjnet.nl) – worden ingediend bij het RJ-secretariaat. Ze zullen door de RJ als openbare informatie worden behandeld en op de RJ-website worden gepubliceerd, tenzij door respondenten is aangegeven dat het commentaar geheel of gedeeltelijk moet worden aangemerkt als vertrouwelijk.

Amsterdam, 8 juli 2015

605 VERZEKERINGSMAATSCHAPPIJEN

Deze Richtlijn 605 (aangepast 2015) vervangt Richtlijn 605 (aangepast 2012) en is van kracht voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2016.

605.1 Inleiding

Wettelijke bepalingen

101 Dit hoofdstuk is mede gebaseerd op de volgende wettelijke bepalingen. Deze bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten:

- artikel 2:427 lid 1, 2 en 3 BW;
- artikel 2:428 lid 1, 3 en 4 BW; en
- artikel 2:437 lid 2 BW.

102 Dit hoofdstuk is van toepassing op verzekerings- en herverzekeringsmaatschappijen die op grond van hun rechtsvorm krachtens artikel 2:360 BW onderworpen zijn aan Titel 9 Boek 2 BW. Dit zijn (her)verzekeringsmaatschappijen in de vorm van een naamloze vennootschap of een onderlinge waarborgmaatschappij.

Voorts is het hoofdstuk op grond van artikel 2:445 lid 2 BW van toepassing op de geconsolideerde jaarrekening van een groepsmaatschappij aan het hoofd van de groep die de gegevens consolideert van een groep of een groepsdeel, welke geen of nagenoeg geen andere werkzaamheid heeft dan de uitoefening van het verzekeringsbedrijf, indien deze groepsmaatschappij zelf geen of nagenoeg geen andere werkzaamheid heeft dan het beheren en financieren van groepsmaatschappijen en deelnemingen. Zie in dit verband tevens alinea 806. Alinea 808 gaat in op de geconsolideerde jaarrekening van financiële groepen.

103 Artikel 2:427 BW definieert verzekeringsmaatschappij als een financiële onderneming met zetel in Nederland die ingevolge de Wet op het financieel toezicht (hierna Wft) het bedrijf van verzekeraar mag uitoefenen of de werkzaamheden van een entiteit voor risico-acceptatie mag verrichten, en waarop artikel 3:72 van die wet van toepassing is.

In artikel 1.1 van de Wft zijn de volgende begrippen gedefinieerd:

- verzekeraar: een levensverzekeraar, een natura-uitvaartverzekeraar of een schadeverzekeraar;
- schadeverzekeraar: degene die zijn bedrijf maakt van het sluiten van schadeverzekeringen voor eigen rekening en het afwikkelen van die schadeverzekeringen;
- schadeverzekering:
  a. schadeverzekering als bedoeld in artikel 944 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, niet zijnde een natura-uitvaartverzekering;
  b. ongevallenverzekering; of
  c. sommenverzekering als bedoeld in artikel 964 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, niet zijnde een levensverzekering of een financieel instrument, met dien verstande dat voor de toepassing van deze wet een verzekering slechts als schadeverzekering wordt aangemerkt indien sprake is van een uitkeringsplicht ten gevolge van een onzeker voorval of een onzekere omstandigheid waardoor de verzekerde in zijn belangen wordt getroffen;
- levensverzekeraar: degene die zijn bedrijf maakt van het sluiten van levensverzekeringen voor eigen rekening en het afwikkelen van die levensverzekeringen;

- levensverzekering: een levensverzekering als bedoeld in artikel 975 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, met dien verstande dat de prestatie van de levensverzekeraar uitsluitend in geld geschiedt, of een natura-uitvaartverzekering als bedoeld in dit artikel;
- natura-uitvaartverzekeraar: degene die, geen levensverzekeraar zijnde, zijn bedrijf maakt van het sluiten van natura-uitvaartverzekeringen voor eigen rekening en het afwikkelen van die natura-uitvaartverzekeringen;
- natura-uitvaartverzekering: een verzekering in verband met de verzorging van de uitvaart van een natuurlijke persoon waarbij de verzekeraar zich verbindt tot het leveren van een prestatie die niet tevens inhoudt het doen van een geldelijke uitkering;
- herverzekeraar: degene die zijn bedrijf maakt van het sluiten van herverzekeringen voor eigen rekening en het afwikkelen van die herverzekeringen;
- verzekeraar met beperkte risico-omvang: een verzekeraar die ingevolge artikel 4, 7 of 10 van de richtlijn solvabiliteit II is uitgesloten van het toepassingsgebied van die richtlijn en geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid, bedoeld in artikel 4, vijfde lid, van die richtlijn om een vergunning aan te vragen of te behouden.

Een zorgverzekeraar is een schadeverzekeraar volgens de indeling van de Wft. Een zorgverzekeraar moet tevens aan de specifieke bepalingen van de Zorgverzekeringswet voldoen. Om die reden zijn in deze Richtlijn specifieke bepalingen voor zorgverzekeraars benadrukt.

104 De rechtspersonen die vrijgesteld zijn onder de Wft, mogen ingevolge artikel 2:427 lid 2 BW de voor verzekeringsmaatschappijen geldende voorschriften toepassen, indien het in artikel 2:362 lid 1 BW bedoelde inzicht daardoor is gediend.

104a Binnen het verzekeringstoezicht zoals voorgeschreven in de Wft wordt een drietal categorieën verzekeraars onderkend. Dit betreft:

1. Verzekeraars, niet zijnde verzekeraars met beperkte risico-omvang.
2. Verzekeraars met een beperkte risico-omvang met een jaarlijkse bruto geschreven premie niet meer dan 5 miljoen euro én bruto technische voorzieningen niet meer dan 25 miljoen euro per verzekeraar, zonder vergunning ter dekking van aansprakelijkheid, borgtocht of krediet (tenzij gedekt als bijkomend risico). Deze verzekeraars en natura-uitvaartverzekeraars vallen volgens de Wft onder een aangepast toezichtkader bekend als het Solvency II Basic regime.
3. Van prudentieel toezicht vrijgestelde verzekeraars met een jaarlijkse bruto geschreven premie van maximaal 1 miljoen euro én bruto technische voorzieningen van maximaal 5 miljoen euro per verzekeraar én een maximaal verzekerde dekking per verzekerd object van maximaal 10 000 euro.

105 De wettelijke bepalingen voor de jaarrekening van verzekeringsmaatschappijen zijn opgenomen in Afdeling 15 Titel 9 Boek 2 BW en in een aantal uitvoeringsbesluiten, waaronder:
- het Besluit modellen jaarrekening;
- het Besluit actuele waarde.

De geldende bepalingen uit Afdeling 15 zijn in deze Richtlijn geciteerd per onderwerp. Voor zover in deze Richtlijn niet anders wordt aangegeven en geen strijdigheid met Afdeling 15 bestaat, zijn de relevante bepalingen van de overige Richtlijnen voor de jaarverslaggeving van toepassing.

106 In het Besluit modellen jaarrekening zijn modellen opgenomen voor de balans en de winst-en-verliesrekening van verzekeringsmaatschappijen. In artikel 16a lid 2 van dit Besluit is bepaald dat de balans van een verzekeringsmaatschappij wordt ingericht overeenkomstig model N en de winst-en-verliesrekening overeenkomstig model O.

107 Voor de technische rekening schadeverzekering mag model P worden gebruikt, indien de beleggingen rechtstreeks aan het schadeverzekeringsbedrijf kunnen worden toegewezen (artikel 16a lid 2 Besluit modellen jaarrekening).

108 Elke ononderbroken reeks met Arabische cijfers genummerde posten in de modellen O en P kan geheel of ten dele in de toelichting worden opgenomen, in plaats van in de winst-en-verliesrekening, met herhaling van de som. De reeksen worden in de toelichting opgenomen in de volgorde van het gekozen model (artikel 16a lid 9 Besluit modellen jaarrekening). Inzake de comprimering van de balans is artikel 8 lid 1 Besluit modellen jaarrekening van toepassing.

605.2 Beleggingen

Begripsbepaling

201 Verzekeringsmaatschappijen hebben uit hoofde van hun bedrijfsactiviteiten verplichtingen ten opzichte van hun verzekerden en andere rechthebbenden. Tegenover de technische voorzieningen worden activa aangehouden, veelal in de vorm van beleggingen.

202 Voor de beleggingen gelden alle bepalingen uit hoofdstuk 213 Vastgoedbeleggingen, hoofdstuk 214 Financiële vaste activa en hoofdstuk 290 Financiële instrumenten, tenzij wettelijke bepalingen in Afdeling 15 van BW 2 of een sectorspecifieke afwijking een opname in deze Richtlijn rechtvaardigen. Memorie van Toelichting nr. 36 bij Afdeling 15 geeft aan dat bij de keuze van waarderingsgrondslag geen onderscheid wordt gemaakt naar vastgoed in eigen gebruik of vastgoed voor beleggingsdoeleinden. Voor verzekeringsmaatschappijen gelden de bepalingen uit hoofdstuk 213 Vastgoedbeleggingen zowel voor vastgoed in eigen gebruik als voor vastgoed voor beleggingsdoeleinden.

Wettelijke bepalingen

203 Deze paragraaf is mede gebaseerd op de volgende wettelijke bepalingen. Deze bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten:
- artikel 2:428 lid 2 BW;
- artikel 2:429 lid 1 BW;
- artikel 2:429 lid 3 BW;
- artikel 2:430 lid 1, 2, 3, 4 en 6 BW;
- artikel 2:438 lid 1 aanhef en onder b, c, i en j BW;
- artikel 2:438 lid 4 en 5 BW; en
- artikel 2:440 lid 3 en 5 BW.

204 Artikel 2:428 lid 2 BW brengt met zich mee dat de in Afdeling 6 van Titel 9 Boek 2 BW opgenomen voorschriften omtrent de grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat voor vaste activa van toepassing zijn op de beleggingen van verzekeringsmaatschappijen. Beleggingen die tot de handelsportefeuille behoren, worden aangemerkt als vlottende activa.

205 Ten aanzien van participaties in beleggingsinstellingen gelden de bepalingen van hoofdstuk 214 Financiële vaste activa, hoofdstuk 217 Consolidatie en hoofdstuk 226 Effecten**. Indien ten aanzien van participaties in beleggingsinstellingen op grond van hoofdstuk 214 Financiële vaste activa en hoofdstuk 217 Consolidatie geen sprake is van consolidatie dan wel opname als deelneming, dienen deze participaties onder de categorie aandelen te worden verwerkt.**

206 Binnen de verzekeringsbranche is een beleggingspool een bijzondere vorm van een participatie in een beleggingsentiteit. Een belang in een beleggingspool is van toepassing in gevallen waarin een aantal verzekeringsmaatschappijen samenwerkt bij de verzekering van veelal omvangrijke pensioenregelingen. Om verschillende redenen berust het beheer van deze pensioenregeling en de belegging van de beschikbare middelen in deze gevallen bij één van de samenwerkende verzekeringsmaatschappijen. **In afwijking van alinea 205 dienen de belangen in beleggingspools niet zijnde een groepsmaatschappij of deelneming te worden verwerkt onder de categorie belangen in beleggingspools.**

207 Onder andere financiële beleggingen vallen beleggingen zoals schatkistpapier, kasgeldleningen, commercial paper, blote eigendommen, vruchtgebruiken en de polisbeleningen indien deze niet zijn opgenomen onder de vastrentende beleggingen.

208 Depots bij verzekeringsmaatschappijen hebben betrekking op bedragen die door een herverzekeringsmaatschappij aan de verzekeringsmaatschappij ter beschikking zijn gesteld tot zekerheid van het nakomen van haar verplichtingen. De bedragen kunnen uitsluitend voor dit doel worden gebruikt en staan daarom niet ter vrije beschikking van de verzekeringsmaatschappij. Daarom voldoet deze post niet aan de criteria voor saldering met andere vorderingen op of schulden aan de herverzekeringsmaatschappij.

209 Beleggingen waarbij de tot uitkering gerechtigde het beleggingsrisico draagt, alsmede de spaarkasbeleggingen betreffen vaak beleggingen die behoren bij verzekeringen waarbij de waarde is uitgedrukt in beleggingseenheden, bijvoorbeeld de beleggingen van fractieverzekeringen en unit-linked verzekeringen. Dit geldt ook indien de verzekeringsmaatschappij in dergelijke verzekeringsproducten een minimumrendementsgarantie aan de polishouder heeft verleend. De minimumrendementsgarantie is het rendement dat de verzekeringsmaatschappij minimaal in acht neemt bij de bepaling van een uitkering op contracten met variabele kasstromen. **Deze minimumrendementsgarantie, die kan worden beschouwd als afgeleid financieel instrument (derivaat), dient separaat onder overige technische voorzieningen te worden opgenomen (zie alinea 533).**

210 Gesepareerde beleggingsdepots van bijvoorbeeld collectieve pensioencontracten hangen meestal samen met verzekeringen in geld en niet met verzekeringen in beleggingseenheden.

Omdat een groot aantal collectieve contracten een zodanige hoge mate van beleggingsresultaatdeling kent dat het beleggingsrisico in feite voor risico van de uitkeringsgerechtigde komt, is het toegestaan om gesepareerde depots te presenteren als beleggingen voor risico van uitkeringsgerechtigden. Deze mogelijkheid volgt uit alinea 217. **Indien de verzekeringsmaatschappij in deze collectieve contracten, die in de rubriek beleggingen voor risico van de uitkeringsgerechtigde zijn verantwoord, een minimumrendementsgarantie is overeengekomen, dient de verplichting uit hoofde van**

dit rentederivaat te worden opgenomen onder overige technische voorzieningen (zie alinea 533).

Waardering en resultaatbepaling

Wettelijke bepalingen

211 Deze paragraaf is mede gebaseerd op de volgende wettelijke bepalingen. Deze bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten:

– artikel 2:442 lid 1, 2 en 5 BW; en
– artikel 2:443 lid 1 en 4 BW.

212 Voor de bepaling van de actuele waarde gelden de wettelijke voorschriften van het Besluit actuele waarde naast bepalingen uit overige richtlijnen. Verzekeraars mogen op grond van artikel 10 lid 3 van het Besluit de beleggingen tegen actuele waarde waarderen.

213 Beleggingen binnen eenzelfde categorie hebben volgens de algemene bepaling in hoofdstuk 110 Doelstellingen en uitgangspunten, alinea 124 dezelfde waarderingsgrondslagen, behoudens de mogelijkheden geboden in alinea 217.

214 Verzekeringsmaatschappijen mogen al hun waardepapieren met een vaste rente of van de rentestand afhankelijke rente die tot de beleggingen behoren volgens Titel 9 Boek 2 BW waarderen op aflossingswaarde, waarbij het verschil tussen de aflossingswaarde en de verkrijgingsprijs wordt opgenomen in de balans en over de jaren sinds de aanschaf gespreid als resultaat wordt verantwoord; dit verschil mag ook in een keer in het resultaat worden verantwoord, indien de verkrijgingsprijs hoger was dan de aflossingswaarde. Verwerking van bij aankoop betaalde agio of ontvangen disagio in de post beleggingen verdient de voorkeur.

Deze bepaling van Afdeling 15 biedt voor de waardering van vastrentende waarden meer mogelijkheden dan hoofdstuk 290 Financiële instrumenten, alinea 504, waarin alleen niet-beursgenoteerde obligaties en obligaties die tot het einde van de looptijd worden aangehouden tegen geamortiseerde kostprijs mogen worden gewaardeerd.

De in hoofdstuk 290 genoemde geamortiseerde kostprijs voor vastrentende waarden kan eveneens voor de waardering van waardepapieren met een vaste rente of van de rentestand afhankelijke rente toegepast worden. Volgens hoofdstuk 940 Begrippen is de geamortiseerde kostprijs de boekwaarde van een instrument bij de eerste verwerking in de balans verminderd met aflossingen op de hoofdsom, vermeerderd of verminderd met de via de effectieve-rentemethode bepaalde cumulatieve amortisatie van het verschil tussen de boekwaarde bij eerste verwerking en het aflossingsbedrag. Bovendien wordt rekening gehouden met eventuele afboekingen (direct, dan wel door het vormen van een voorziening) wegens bijzondere waardeverminderingen of oninbaarheid.

215 Aandelen, certificaten van aandelen, deelnemingsbewijzen, andere niet-vastrentende waardepapieren, alsmede beleggingen in converteerbare obligaties en afgeleide financiële instrumenten die niet worden gebruikt voor effectieve afdekking van risico’s worden volgens Afdeling 15 van Titel 9 Boek 2 BW tegen actuele waarde gewaardeerd. Dit is een beperking ten opzichte van hoofdstuk 290 dat voor niet-beursgenoteerde stukken die niet tot de handelsportefeuille behoren waardering tegen kostprijs toestaat.

216 De in artikel 2:442 lid 2 BW genoemde beleggingen voor risico van polishouder en spaarkasbeleggingen worden tegen actuele waarde gewaardeerd.

217 Indien gesepareerde beleggingsdepots van collectieve contracten zijn opgenomen onder voor risico van uitkeringsgerechtigden, behoeven zij volgens nr. 23 van de Memorie van Toelichting uit 1993 bij Afdeling 15 Titel 9 Boek 2 BW niet tegen actuele waarde te worden gewaardeerd, omdat het bij deze beleggingen meestal gaat om verzekeringen in geld en niet om verzekeringen in beleggingseenheden. Dit betekent dat vastrentende beleggingen die deel uitmaken van deze beleggingsdepots, ook tegen kostprijs of aflossingswaarde mogen worden gewaardeerd. Alinea 226 is dan van toepassing.

218 **Belangen in beleggingspools dienen te worden gewaardeerd volgens de grondslagen van waardering en resultaatbepaling die de verzekeringsmaatschappij toepast voor de categorie of categorieën waarin de desbetreffende belangen zijn belegd.** Indien hiervoor de benodigde informatie ontbreekt, mag ook worden gewaardeerd op de voor de pool overeengekomen waarderingsgrondslagen.

219 (vervallen)

220 Om te voorkomen dat er een accounting mismatch ontstaat, wordt aanbevolen voor beleggingen en verzekeringsverplichtingen dezelfde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling te hanteren. In bijlage 2 is een totaaloverzicht met keuzemogelijkheden opgenomen.

Presentatie

221 Zowel de in alinea 203 gegeven categorieën en aanvullende categorieën uit het model voor balans N en winst-en-verliesrekening O en P worden in de balans, respectievelijk de winst-en-verliesrekening opgenomen. Een nadere specificatie kan hetzij in de balans en winst-en-verliesrekening hetzij in de toelichting worden opgenomen.

222 Afgeleide financiële instrumenten worden overeenkomstig artikel 2:429 lid 1, onder g, respectievelijk lid 2, onder g BW afzonderlijk op de balans opgenomen. **Deze rubriek is niet apart in model N opgenomen en dient als aanvullende categorie in de balans gepresenteerd te worden.**

223 Niet-gerealiseerde waarderingsverschillen op beleggingen worden overeenkomstig hoofdstuk 290 Financiële instrumenten, alinea 504 verwerkt, voor zover geen specifieke bepalingen uit deze Richtlijn gelden. Indien dergelijke waarderingsverschillen betrekking hebben op beleggingen voor risico van polishouders worden zij in de winst- en-verliesrekening verantwoord (artikel 2:438 lid 4 BW).

224 Aanbevolen wordt niet-gerealiseerde waarderingsverschillen op beleggingen voor risico van de verzekeringsmaatschappij in de winst-en-verliesrekening gesaldeerd op te nemen onder niet-gerealiseerde opbrengsten uit of niet-gerealiseerd verlies op beleggingen. In geval van gerealiseerde beleggingsresultaten wordt eveneens gesaldeerde verwerking onder opbrengsten of lasten uit beleggingen aanbevolen (artikel 2:438 lid 4 BW).

In het geval dat de beleggingen voor risico van polishouders zijn, wordt aanbevolen de gerealiseerde en niet-gerealiseerde winsten en verliezen gesaldeerd als één post in de winst-en-verliesrekening op te nemen, separaat onder niet-gerealiseerde opbrengsten van beleggingen dan wel niet-gerealiseerd verlies op beleggingen.

225 In alinea 610 tot en met 613 zijn nadere bepalingen opgenomen voor toerekening van beleggingsopbrengsten aan de technische en de niet technische rekening.

226 **Indien de gesepareerde beleggingsdepots van collectieve contracten die deel uitmaken van de beleggingen voor rekening en risico van polishouders niet tegen actuele waarde worden gewaardeerd, dienen ze als afzonderlijke regel op de balans onder deze categorie te worden gepresenteerd.**

Toelichting

Wettelijke bepalingen
227 Deze paragraaf is mede gebaseerd op de volgende wettelijke bepalingen. Deze bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten:
– artikel 2:430 lid 5 BW;
– artikel 2:431 BW;
– artikel 2:442 lid 3 en 4 BW; en
– artikel 2:443 lid 2 BW.

228 **Indien gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten op beleggingen voor risico van de verzekeringsmaatschappij in de winst-en-verliesrekening gesaldeerd zijn verantwoord, dient de samenstelling van deze saldi per beleggingscategorie uit de toelichting te blijken.**

229 **Van participaties in beleggingsinstellingen en van beleggingspools dient de aard van de in het fonds opgenomen beleggingen te worden toegelicht en dient inzicht te worden gegeven in de hiermee samenhangende risico's.**

230 **In de toelichting dienen de waarderingsgrondslagen te worden toegelicht van de gesepareerde beleggingsdepots van collectieve contracten die deel uitmaken van de beleggingen voor rekening en risico van polishouders en die niet tegen actuele waarde worden gewaardeerd.**

605.3 Overige activa en overige passiva

Wettelijke bepalingen
301 Deze paragraaf is mede gebaseerd op de volgende wettelijke bepalingen. Deze bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten:
– artikel 2:429 lid 2 BW;
– artikel 2:432 lid 1 BW;
– artikel 2:433 BW;
– artikel 2:434 BW; en
– artikel 2:436 BW.

Vorderingen en schulden
302 **De vordering op of schuld aan centrale kassen en Zorgverzekeringsfonds in verband met de basiszorgverzekering dienen te worden opgenomen in een aparte rubriek onder vorderingen respectievelijk schulden (artikel 2:432 lid 1 BW en artikel 2:436 lid 1 BW). Deze rubriek is niet apart in model N opgenomen en dient als aanvullende categorie in de balans gepresenteerd te worden.**

303 De zorgkantoren die deel kunnen uitmaken van zorgverzekeringsmaatschappijen fungeren vaak als intermediair voor verzorgen van en doorbetalen van vergoedingen uit AWBZ-gelden aan de zorgverleners voor verleende zorg. **De vordering op en schulden aan**

de centrale kas en de zorgverleners, die over de bankrekening van het zorgkantoor worden afgewikkeld, vallen onder de overige vorderingen en schulden en dienen afzonderlijk in de toelichting te worden gepresenteerd.

Overlopende activa en passiva

304 Indien het bij aankoop betaalde agio of ontvangen disagio van gekochte leningen of obligaties in de categorieën 'tot het einde van de looptijd aangehouden' of 'overige - niet-beursgenoteerd' niet wordt gesaldeerd met de belegging, kan dit bedrag worden gepresenteerd onder overlopende activa of overlopende passiva. Verwerking in de post beleggingen verdient de voorkeur.

305 Het begrip en de waardering van overlopende acquisitiekosten is beschreven in alinea 622 tot en met 625 onder acquisitiekosten. Indien acquisitiekosten worden geactiveerd en afgeschreven, wordt aanbevolen in de toelichting een mutatieoverzicht op te nemen.

306 **Indien de verzekeringsmaatschappij een portefeuille verzekeringscontracten overneemt of een verzekeringsmaatschappij met een portefeuille verzekeringscontracten overneemt dienen op grond van de principes van alinea 208 van hoofdstuk 216 Fusies en overnames alle identificeerbare activa en passiva tegen reële waarde te worden gewaardeerd.** Bij de verwerking van de reële waarde van de technische voorzieningen is het toegestaan het verschil tussen deze berekende reële waarde en de op het moment van overname daaraan toegekende waarde volgens de waarderingsgrondslagen van de kopende partij als afzonderlijke actiefpost op te nemen. Deze actiefpost representeert onder meer de vergoeding voor de toekomstige gekapitaliseerde winstmarges die in de overgenomen portefeuille besloten liggen. **Indien wordt gekozen voor activering, dan dienen toekomstige winstmarges van de aangekochte portefeuille afzonderlijk onder immateriële vaste activa te worden opgenomen en worden gewaardeerd in samenhang met de hieraan gerelateerde technische voorzieningen. Daarnaast gelden voor deze post de overige bepalingen uit 210 Immateriële vaste activa.**

307 **Een vordering uit hoofde van latente winstdeling (zie alinea 510) dient onder de vordering op verzekeringnemers te worden opgenomen. In de toelichting dient deze post afzonderlijk te worden gepresenteerd en dienen de overeengekomen contractvoorwaarden voor winstdeling in de verzekeringscontracten en de wijze van verrekening met de polishouder te worden uiteengezet.**

308 **Bij de waardering van de geactiveerde acquisitiekosten, vorderingen uit hoofde van latente winstdeling en de in een overgenomen verzekeringsportefeuille besloten winstmarges dient de uitkomst van de toereikendheidstoets zoals beschreven in alinea 534 tot en met 537 in acht te worden genomen bij de vaststelling van bijzondere waardeverminderingen.**

605.4 Eigen vermogen

Wettelijke bepalingen

401 Deze paragraaf is mede gebaseerd op de volgende wettelijke bepalingen. Deze bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten:

– artikel 2:440a BW;
– artikel 2:441 lid 9 BW; en
– artikel 2:441 lid 10 BW.

In artikel 440a BW is bepaald dat een overzicht van de samenstelling van het totaalresultaat wordt opgenomen waarin het verschil in eigen vermogen in de balans aan het eind van het jaar ten opzichte van begin van het jaar, gecorrigeerd voor kapitaalstortingen en –onttrekkingen, wordt toegelicht.

Solvabiliteitspositie

402 In artikel 3:57 tot en met 3:62 van de Wft wordt bepaald dat verzekeringsmaatschappijen over voldoende solvabiliteit moeten beschikken. Bepalingen voor de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste worden voorgeschreven in Titel I, hoofdstuk IV, afdeling 3 van de richtlijn solvabiliteit II en in artikel 65 tot en met 68 van het Besluit prudentiële regels Wft (hierna BPR Wft) nader ingevuld. Het minimumkapitaalvereiste is omschreven in artikel 129 van de richtlijn solvabiliteit II.
De vereiste solvabiliteit en de aanwezige solvabiliteit worden op grond van artikel 2:441 lid 9, onder a, respectievelijk c BW in de toelichting opgenomen.

403 Naast de vereiste en de aanwezige solvabiliteit vermeldt een verzekeringsmaatschappij de solvabiliteit die het bestuur van de verzekeringsmaatschappij noodzakelijk acht (artikel 2:441 lid 9, onder b BW). **In de toelichting dient te worden uiteengezet hoe het bestuur van de verzekeringsmaatschappij de noodzakelijk geachte solvabiliteit heeft bepaald, waarbij tevens wordt aangegeven in welke mate de in de risicoparagraaf (alinea 701 tot en met 705) opgenomen risico's bijdragen aan de noodzakelijk geachte solvabiliteit**.

403a Verzekeraars met een beperkte risico-omvang zoals gedefinieerd in alinea 104a rapporteren op grond van artikel 2:441 lid 10 BW de artikel 3:73b van de Wft vastgestelde toelichtingen op de solvabiliteit en de financiële positie. Deze toelichtingen zijn in artikel 134 e van de BPR Wft nader gespecificeerd. Dit betreft:

a. de in overeenstemming met de wet en dit besluit opgestelde balans en de daarbij gehanteerde grondslagen en methoden voor de waardering van activa, technische voorzieningen en andere verplichtingen, met een toelichting op de belangrijkste verschillen met de grondslagen en methoden die in de jaarrekening voor de waardering ervan zijn gehanteerd;
b. het bedrag en de samenstelling van het aanwezige solvabiliteitskapitaal;
c. het bedrag van het solvabiliteitskapitaalvereiste en van het minimumkapitaalvereiste;
d. het bedrag van de technische voorzieningen indien deze worden berekend op basis van afkoop van alle verzekeringen;
e. indien van toepassing: informatie over de winstdeling ten gunste van polishouders per productgroep;
f. indien de verzekeraar niet voldoet aan het minimumkapitaalvereiste of significant niet voldoet aan het solvabiliteitskapitaalvereiste: het bedrag van het tekort alsmede een toelichting op de oorzaak en gevolgen ervan en de genomen corrigerende maatregelen;
g. indien de verzekeraar ondernemingspecifieke parameters gebruikt voor de berekening van zijn solvabiliteitskapitaalvereiste: de belangrijkste verschillen tussen die parameters en de aannames die ten grondslag liggen aan de standaardformule;
h. indien aan de verzekeraar door de Nederlandsche Bank specifieke parameters ter berekening van verzekeringstechnische risicomodules zijn opgelegd: het effect daarvan, alsmede de gronden van het daartoe strekkende besluit van de Nederlandsche Bank.

403b Kleine verzekeraars, zoals gedefinieerd in alinea 104a, zijn in de Vrijstellingsregeling Wft vrijgesteld voor de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 2:441 lid 10 BW.

Verzekeringscontracten met discretionaire winstdelingsregelingen

404 De verzekeringsmaatschappij mag in de balans rekening houden met winstdeling waarvan de omvang en/of timing afhankelijk is van een besluit van de verzekeringsmaatschappij (verzekeringscontracten met discretionaire winstdelingsregelingen). Verzekeringscontracten met discretionaire winstdelingsregelingen bevatten de volgende kenmerken:

- het verzekeringscontract bevat een bepaling op basis waarvan de polishouder, naast gegarandeerde elementen, een aanvullende voor hem significante winstdeling kan ontvangen;
- de omvang en/of timing van deze aanvullende winstdeling is afhankelijk van een besluit van de verzekeringsmaatschappij;
- de winstdeling is vastgelegd in het contract en:
  - gekoppeld aan de prestaties van een specifieke pool van contracten of een specifieke contractvorm;
  - gebaseerd op zowel gerealiseerde en/of ongerealiseerde beleggingsresultaten; of
  - gebaseerd op de prestaties respectievelijk het bedrijfsresultaat van de verzekeringsmaatschappij, een afzonderlijk fonds of een andere entiteit die het contract heeft uitgegeven.

405 Verwerking van bedragen waarvoor de verzekeringsmaatschappij op basis van discretionaire winstdelingsregelingen heeft bepaald dat deze voor winstdeling in aanmerking zouden kunnen komen, vindt plaats op de volgende wijze:

- geheel onder het eigen vermogen;
- geheel onder de overige technische voorzieningen (zie alinea 511); of
- deels onder het eigen vermogen en deels onder de technische voorzieningen.

Indien de verzekeringsmaatschappij kiest voor gehele of gedeeltelijke verwerking onder het eigen vermogen, dient het bedrag dat in verband met de discretionaire winstdeling onder het eigen vermogen wordt aangehouden als volgt te worden verwerkt:

- **het deel van de discretionaire winstdeling dat samenhangt met ongerealiseerde waardestijgingen waarvoor op grond van artikel 2:390 BW een herwaarderingsreserve moet worden aangehouden, wordt opgenomen onder de herwaarderingsreserve;**
- **het deel van de discretionaire winstdeling dat gevormd wordt vanuit vrije reserves wordt in een afzonderlijke rubriek voor discretionaire winstdeling onder de Overige reserves opgenomen. Deze reserve voor discretionaire winstdeling is, rekening houdend met de aard van deze post, een bestemde reserve.**

De verzekeringsmaatschappij dient de discretionaire winstdeling volgens een consistente grondslag in de jaarrekening te verwerken. In de toelichting dienen de grondslagen voor de vorming en waardering van discretionaire winstdeling te worden vermeld, alsmede de inhoud van hieraan ten grondslag liggende discretionaire winstdelingsregelingen (zie alinea 552).

De verzekeringsmaatschappij dient in de toelichting een mutatieoverzicht van de onder het eigen vermogen bestemde bedragen voor discretionaire winstdeling op te nemen, inclusief een uitsplitsing naar het deel dat onder de herwaarderingsreserve

respectievelijk de reserve voor discretionaire winstdeling is opgenomen. Als onderdeel van dit mutatieoverzicht dienen bijstelling van eerdere besluiten, toekenningen van winstdeling en toevoeging aan deze reserve afzonderlijk te worden gepresenteerd. In dit mutatieoverzicht dienen vergelijkende cijfers te worden opgenomen. In bijlage 5 is een voorbeeld van een mutatieoverzicht opgenomen.

406 Indien de verzekeringsmaatschappij heeft bepaald welke bedragen op basis van discretionaire winstdelingsregelingen voor winstdeling in aanmerking zouden kunnen komen en de verzekeringsmaatschappij neemt deze bedragen geheel of gedeeltelijk onder het eigen vermogen op, dan vindt verwerking als volgt plaats:

a. bedragen die samenhangen met onder de herwaarderingsreserve aangehouden ongerealiseerde waardestijgingen, worden in de toelichting als voor discretionaire winstdeling bestemde bedragen aangemerkt (zie alinea 405);
b. bedragen die samenhangen met in het boekjaar in de winst-en-verliesrekening verantwoorde resultaten, worden vanuit de resultaatbestemming aan de reserve voor discretionaire winstdeling toegevoegd;
c. indien onder de herwaarderingsreserve aangehouden ongerealiseerde waardestijgingen worden gerealiseerd voordat een onherroepelijk besluit tot toekenning van het bestemde bedrag plaatsvindt, dan wordt de vrijval uit de herwaarderingsreserve volgens artikel 2:438 lid 5 BW als opbrengst uit beleggingen in de winst-en-verliesrekening verantwoord en de verhoging van de reserve voor discretionaire winstdeling via de resultaatbestemming.

Als de verzekeringsmaatschappij in een nader besluit een ander bedrag bepaalt dat voor discretionaire winstdeling in aanmerking komt, dan wordt in geval (a) de toelichting op de herwaarderingsreserve aangepast respectievelijk onder (b) en (c) de reserve voor discretionaire winstdeling ten gunste of ten laste van de Overige reserves aangepast.

407 Als de verzekeringsmaatschappij een besluit neemt om het onder het eigen vermogen bestemde bedrag geheel of gedeeltelijk onherroepelijk aan polishouders toe te kennen, dan wordt het deel van de winstdeling dat toekomt aan polishouders ten laste van het resultaat aan de technische voorziening voor winstdeling en kortingen (zie alinea 509) of de voorziening voor levensverzekering toegevoegd (zie alinea 506).

De mutatie in het onder het eigen vermogen bestemde bedrag dat voortvloeit vanuit de toekenning, is als volgt:

a. indien de winstdeling wordt toegekend voordat realisatie van de waardestijgingen heeft plaatsgevonden, dan wordt het onder de herwaarderingsreserve aangemerkte bedrag voor discretionaire winstdeling (zie alinea 406 onder a) verminderd met het bedrag van de toegekende winstdeling ten gunste van de overige componenten van de herwaarderingsreserve. De herwaarderingsreserve wordt overeenkomstig hoofdstuk 240 Eigen vermogen pas op het moment van realisatie en overeenkomstig artikel 2:438 lid 5 BW ten gunste van het resultaat gebracht;
b. indien de toekenning van de winstdeling samenhangt met de realisatie van in de herwaarderingsreserve opgenomen waardestijgingen, dan wordt het gehele bedrag vanuit de herwaarderingsreserve overeenkomstig hoofdstuk 240 en artikel 2:438 lid 5 BW ten gunste van het resultaat gebracht;
c. voor overige situaties wordt het gehele bedrag waarvan toekenning plaatsvindt vanuit de reserve voor discretionaire winstdeling ten gunste van de vrije reserves gebracht.

Overige
408 Overige bestemmingsreserves die de verzekeringsmaatschappij vormt worden bij voorkeur in de balans uitgesplitst, dan wel in één bedrag in de balans opgenomen en in de toelichting nader uitgesplitst.

605.5 Technische voorzieningen

Begripsbepaling
501 Technische voorzieningen worden aangehouden voor alle verzekeringsverplichtingen jegens verzekeringnemers en begunstigden van verzekeringen (artikel 3:67 lid 1 Wft).

Wettelijke bepalingen
502 Deze paragraaf is mede gebaseerd op de volgende wettelijke bepalingen. Deze bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten:
– artikel 2:429 lid 2, onder c en d BW;
– artikel 2:435 lid 1 en 2 BW;
– artikel 2:435 lid 7 BW; en
– artikel 2:444 en 444a tot en met 444d BW.

Niet-verdiende premies en lopende risico's
503 De voorziening voor niet-verdiende premies (artikel 2:444a lid 1, onder a BW) heeft betrekking op in het boekjaar ontvangen premies ter zake van risico's die op het daarop volgende boekjaar of de daaropvolgende boekjaren betrekking hebben. De voorziening terug te betalen no-claimkorting bij zorgverzekeringsmaatschappijen maakt deel uit van deze rubriek.

504 De voorziening voor lopende risico's (artikel 2:444a lid 1, onder b BW) betreft schaden en kosten uit lopende overeenkomsten van verzekering, die na afloop van het boekjaar kunnen ontstaan en die niet gedekt kunnen worden door de voorziening voor niet-verdiende premies tezamen met de in het volgende boekjaar of de volgende boekjaren nog te ontvangen premies. **Deze schaden en kosten dienen slechts in aanmerking te worden genomen indien zij onvermijdbaar zijn als gevolg van het feit dat de verzekeringsmaatschappij zich contractueel heeft verplicht tot een premieniveau dat te laag is voor het te lopen risico en sprake is van een beperking in de mogelijkheid premies voor toekomstige periodes te herzien tot een toereikend niveau**. De actuariële voorziening ziektekosten, de vergrijzingsvoorziening en een voorziening voor verlieslatende contracten maken deel uit van deze rubriek.

504a De in de verordening solvabiliteit II (artikel 36) gedefinieerde premievoorziening heeft betrekking op toekomstige schadegebeurtenissen die worden gedekt door verzekerings- en herverzekeringsverplichtingen die binnen de in artikel 18 bedoelde contractgrens vallen. De kasstroomprognoses voor de berekening van de premievoorziening omvatten de met deze gebeurtenissen samenhangende uitkeringen, kosten en premies.

505 Een catastrofe kan worden omschreven als een gebeurtenis waardoor onevenredig veel schade wordt geleden (zie alinea 524).

Levensverzekering

506 De voorziening voor levensverzekering (artikel 2:444b lid 1 BW) moet worden berekend rekening houdend met de in de toekomst te ontvangen premies en met alle toekomstige verplichtingen volgens de voor iedere lopende verzekeringsovereenkomst gestelde voorwaarden, met inbegrip van:

a. alle gegarandeerde uitkeringen en gegarandeerde afkoopwaarden;
b. de winstdelingen waarop de verzekeringnemer, verzekerde of gerechtigde op uitkering, collectief dan wel individueel, recht heeft;
c. alle keuzemogelijkheden waarover de verzekeringnemer, verzekerde of gerechtigde op uitkering, volgens de voorwaarden van de overeenkomst beschikt;
d. de bedrijfskosten, met inbegrip van provisies.

Te betalen schaden of te betalen uitkeringen

507 De voorziening voor te betalen schaden of voor te betalen uitkeringen (artikel 2:444c lid 1 BW) omvat het bedrag van de te verwachten schaden en uitkeringen, in aanmerking nemende:

a. de voor balansdatum ontstane schaden of verplichtingen tot uitkering die zijn gemeld en nog niet zijn afgewikkeld en de schaden of verplichtingen tot uitkering die nog niet zijn gemeld;
b. de kosten die verband houden met de afwikkeling van schaden of uitkeringen (schadebehandelingskosten);
c. de in verband met schaden of uitkeringen te verwachten baten uit subrogatie en de verkrijging van de eigendom van verzekerde zaken.

De onder a. genoemde schadegevallen die voor de balansdatum hebben plaatsgehad, maar die nog niet aan de verzekeringsmaatschappij zijn gemeld, betreffen de categorie ‘Incurred But Not Reported (IBNR)'. Tevens moet rekening worden gehouden met de voor balansdatum geleden schade waarvoor niet voldoende werd gereserveerd ('Incurred But Not Enough Reported', IBNER).

Zorgverzekeringsmaatschappijen dienen het aandeel in de technische voorziening van de bijdrage die zij ontvangen uit de centrale kassen als compensatie voor hoge kosten te verantwoorden als aandeel herverzekeringsmaatschappijen in de voorziening te betalen schade.

Winstdeling en kortingen, latente winstdelingsverplichting en verzekeringscontracten met discretionaire winstdelingsregelingen

508 Verzekeringsmaatschappijen kennen een grote diversiteit aan winstdelende contracten. Voor de hiermee samenhangende verplichtingen worden technische voorzieningen aangehouden. Als onderdeel daarvan mag de verzekeringsmaatschappij rekening houden met discretionaire winstdelingsverplichtingen (zie alinea 511).

De aangehouden technische voorzieningen worden binnen de volgende categorieën van artikel 2:435 lid 1 BW aangehouden:

Winstdeling	**Classificatie binnen de technische voorziening**	**Opname verplicht of optioneel**
Onherroepelijk toegekend en bijgeschreven (contractueel of besluit)	Voorziening voor levensverzekering (b)	Verplicht
Onherroepelijk toegekend maar	Voorziening voor winstdelingen en	Verplicht

nog niet uitgekeerd of bijgeschreven (contractueel of besluit)	kortingen (d)	
Winstdeling die contractueel geheel of gedeeltelijk toekomen aan de polishouder	Voorziening voor latente winstdelingsverplichtingen (e)	Verplicht
Winstdelingen (gerealiseerd en ongerealiseerd) welke middels een besluit door de verzekeringsmaatschappij aan de polishouder toegekend kunnen worden (verzekeringscontracten met discretionaire winstdelingsregelingen)	Overige technische voorzieningen (g)	Optioneel

Voorzieningen voor latente winstdelingen en discretionaire winstdeling kunnen uitsluitend betrekking hebben op gerealiseerde of ongerealiseerde winsten die per balansdatum in de balans van de verzekeringsmaatschappij besloten zijn.

509 De voorziening voor winstdeling en kortingen (artikel 2:444d BW) omvat de bedragen die in de vorm van winstdeling onherroepelijk bestemd zijn voor de verzekeringnemers, verzekerden of gerechtigden op uitkeringen, voor zover deze niet hebben geleid tot verhoging van de voorziening voor levensverzekering, alsmede de bedragen die een gedeeltelijke terugbetaling van premies op grond van het resultaat van de overeenkomsten vertegenwoordigen, voor zover deze niet tot verhoging van de ledenrekening hebben geleid.

Deze voorziening omvat bedragen voor winstdeling en kortingen over voorbije boekjaren die wel als zodanig zijn toegekend, maar nog niet op individuele contracten zijn uitgekeerd of bijgeschreven.

510 De verzekeringsmaatschappij neemt een voorziening op voor latente winstdelingsverplichtingen (artikel 2:435 lid 1, onder e BW) in verband met winstdeling welke bij realisatie of afrekening op grond van contractuele bepalingen onvoorwaardelijk toekomt aan de polishouder. De voorziening voor latente winstdelingsverplichtingen wordt afzonderlijk onder de technische voorzieningen vermeld (artikel 2:435 lid 1, onder e BW, zie ook alinea 502).

Bij de bepaling van latente winstdelingsverplichtingen dienen alle contractuele elementen van winstdeling in acht te worden genomen. Hierbij is saldering van meerdere resultatenbronnen op contractniveau toegestaan mits contractueel overeengekomen en verrekening binnen de lopende contractperiode aannemelijk is. Verrekening van tekorten met verplichtingen waarbij een minimuminterest is gegarandeerd, is niet toegestaan. Indien per saldo een negatieve winstdeling resteert, is opname van een vordering alleen gerechtvaardigd als verrekening met toekomstige winsten contractueel is overeengekomen. **De vordering uit hoofde van een actiefpost voor negatieve winstdeling dient in aanmerking te worden genomen in de toereikendheidstoets.** De schatting van toekomstige resultaten wordt onderbouwd met behulp van gangbare waarderingsmethodieken die aansluiten op de waarderingsmethodieken voor de technische voorzieningen. **Een latente vordering als gevolg van negatieve winstdeling dient onder de vordering op verzekeringsnemers te worden opgenomen (zie ook alinea 307)**

511 De verzekeringsmaatschappij mag in de balans rekening houden met winstdeling welke afhankelijk is van een besluit van de verzekeringsmaatschappij (verzekeringscontracten met discretionaire winstdelingsregelingen, zie alinea 404). Verwerking kan plaatsvinden op de volgende wijze:

– geheel onder het eigen vermogen (zie alinea 405);
– geheel onder de technische voorziening;
– deels onder het eigen vermogen en deels onder de technische voorziening.

Indien de verzekeringsmaatschappij kiest voor gehele of gedeeltelijke verwerking onder de technische voorziening, wordt deze voorziening afzonderlijk onder de categorie overige technische voorzieningen (artikel 2:435 lid 1, onder f BW) opgenomen.

De toevoeging van het bedrag dat de verzekeringsmaatschappij onder de overige technische voorzieningen voor discretionaire winstdeling heeft bestemd, geschiedt ten laste van het resultaat.

Als de verzekeringsmaatschappij een besluit neemt om het onder de technische voorziening bestemde bedrag geheel of gedeeltelijk onherroepelijk voor winstdeling aan polishouders toe te kennen, valt het gehele bedrag van de technische voorziening voor discretionaire winstdeling waarover het besluit is genomen vrij ten gunste van het resultaat. Het deel van de winstdeling dat toekomt aan polishouders wordt ten laste van het resultaat toegevoegd aan de technische voorziening voor winstdeling en kortingen of direct toegevoegd aan de voorziening voor levensverzekering. Vrijval en dotatie worden verantwoord in de hiermee corresponderende rubrieken conform model O in de winst- en-verliesrekening.

512 Wanneer de verzekeringsmaatschappij ten laste van het resultaat een technische voorziening voor latente winstdeling of discretionaire winstdeling vormt in verband met ongerealiseerde waardestijgingen welke rechtstreeks aan de herwaarderingsreserve zijn toegevoegd, is sprake van een accounting mismatch in de winst-en-verliesrekening. In geval van latente winstdeling kan de verzekeringsmaatschappij deze mismatch als volgt mitigeren:

a. Wanneer een direct verband bestaat tussen de realisatie van waardestijgingen op beleggingen en de waardering van technische voorzieningen en de herwaardering van de beleggingen rechtstreeks via het eigen vermogen is verwerkt, dan mag de verzekeringsmaatschappij ter mitigering van deze mismatch de technische voorzieningen in verband met latente winstdeling en discretionaire winstdelingsregelingen ook rechtstreeks ten laste van de herwaarderingsreserve vormen.
   Deze rechtstreekse toevoeging vanuit de herwaarderingsreserve is tijdelijk van aard en dient rechtstreeks naar de herwaarderingsreserve te worden teruggeboekt op het moment dat de desbetreffende herwaardering wordt gerealiseerd. De vermindering van de herwaarderingsreserve vindt plaats in overeenstemming met hoofdstuk 240 Eigen vermogen en artikel 2:438 lid 5 BW ten gunste van de winst-en-verliesrekening.
   Het deel van de winstdeling dat onherroepelijk is toegekend aan polishouders wordt toegevoegd aan de technische voorziening voor winstdeling en kortingen of de voorziening voor levensverzekering en ten laste van het resultaat gebracht in de met de balansmutatie corresponderende rubrieken in model O.
b. Het bovengenoemde principe, waarbij ongerealiseerde waardestijgingen op activa de waardering van de verplichtingen op eenzelfde wijze beïnvloeden als waren ze gerealiseerd, mag eveneens worden toegepast op andere onderdelen van de technische voorzieningen en daaraan gerelateerde posten mits een direct verband bestaat tussen de

waardemutaties op activa en de waardering van de technische voorzieningen en mits de herwaardering van de activa ook rechtstreeks via het eigen vermogen is verwerkt.

c. Is de ongerealiseerde waardestijging van de beleggingen via de winst-en-verliesrekening verwerkt, dan is geen sprake van een accounting mismatch in de winst-en-verliesrekening en vindt de toevoeging aan de technische voorzieningen in verband met latente winstdelingsverplichting en discretionaire winstdeling via de winst- en-verliesrekening plaats.

In aanvulling op hoofdstuk 240 geldt dat wanneer de verzekeringsmaatschappij een technische voorziening voor latente winstdeling of discretionaire winstdeling vormt, voor hiermee samenhangende ongerealiseerde waardestijgingen geen herwaarderingsreserve meer aangehouden hoeft te worden.

513 (vervallen)

Overige technische voorzieningen

514 De overige technische voorzieningen zijn voorzieningen die niet onder de andere genoemde onderdelen van de technische voorzieningen zijn te rangschikken, maar die niettemin voortvloeien uit aangegane verzekeringsverplichtingen.

Onder de overige technische voorzieningen vallen onder meer de volgende voorzieningen:

– de voorziening voor toekomstige winstdeling welke afhankelijk is van een besluit van de verzekeringsmaatschappij (zie alinea 511);
– de voorziening voor minimumrendementsgaranties behorend bij verzekeringen waarbij het overige beleggingsrisico bij de uitkeringsgerechtigden ligt (rentederivaat);
– de voorziening voor langlevenrisico, de aanvullende voorziening in het levensverzekeringsbedrijf op grond van de toereikendheidstoets en de voorziening voor nog te verwerken mutaties van grote collectieve verzekeringscontracten, indien deze voorzieningen niet zijn opgenomen onder de voorziening voor levensverzekering (zie alinea 506).

Verzekeringen waarbij de uitkeringsgerechtigde het beleggingsrisico draagt

515 Veelal dragen bij verzekeringen in beleggingseenheden en spaarkasproducten de uitkeringsgerechtigden contractueel de risico’s van de ertegenover staande beleggingen (zowel opbrengsten als waardefluctuaties). Deze situatie kan ook gelden voor collectieve contracten met een gesepareerd depot aan beleggingen (zie alinea 210).

Buitenlandse verzekeringsmaatschappijen

516 Artikel 2:446 lid 3 en 4 BW luidt:

3. Indien een buitenlandse verzekeringsmaatschappij deel uitmaakt van de groep, mogen de technische voorzieningen van deze maatschappij in de consolidatie worden opgenomen overeenkomstig de waarderingsvoorschriften van haar recht, voor zover dat recht afwijking van die voorschriften niet toestaat. Het gemaakte gebruik van de uitzondering wordt in de toelichting vermeld.
4. Het derde lid is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van de beleggingen waarbij de tot uitkering gerechtigde het beleggingsrisico draagt en ten aanzien van de spaarkasbeleggingen.

Deze wettekst kan als volgt worden geïnterpreteerd. Voor de waardering van de technische voorzieningen in de lokale buitenlandse jaarrekeningen worden veelal door toezichthouders voorschriften gegeven waarvan niet mag worden afgeweken. Bij consolidatie worden deze voorzieningen in de groepsjaarrekening in beginsel gewaardeerd overeenkomstig

de grondslagen van de groep; dit valt af te leiden uit artikel 2:410 lid 3 BW, waarin is bepaald dat (slechts) wegens gegronde redenen andere waarderingsmethoden en grondslagen voor de berekening van het resultaat worden toegepast dan in de eigen jaarrekening van de rechtspersoon. Daar waar omrekening tot onoverkomelijke problemen leidt, mogen de lokale waarderingsregels worden toegepast (Memorie van Toelichting bij Wetsvoorstel 22.896 nr. 47). In de toelichting wordt melding gemaakt van gebruikmaking van de uitzondering (artikel 2:446 lid 3 en 4 BW). **Hierbij dient de verzekeringsmaatschappij in de toelichting het aandeel in de totale voorziening dat op afwijkende grondslagen is bepaald te vermelden en een beschrijving van de belangrijkste verschillen in grondslagen te geven.**

Waardering en resultaatbepaling

517 Om te voorkomen dat er een accounting mismatch ontstaat, wordt aanbevolen voor beleggingen en verzekeringsverplichtingen dezelfde grondslagen voor waardering te hanteren. In bijlage 2 is een totaaloverzicht met keuzemogelijkheden opgenomen. **Hieruit volgt dat verzekeringscontracten uitsluitend tegen actuele waarde of met inachtneming van de actuele marktrente gewaardeerd mogen worden, indien de bijbehorende beleggingen eveneens tegen actuele waarde worden gewaardeerd.** De keuzemogelijkheid waarbij beleggingen op reële waarde en verplichtingen op kostprijs worden gewaardeerd, is toegestaan in verband met aansluiting op hetgeen momenteel internationaal algemeen aanvaard wordt. In alinea 510, 511 en 512 worden mogelijkheden geboden om resultaten die samenhangen met gerealiseerde en niet-gerealiseerde waardemutaties van beleggingen in de verplichtingensfeer te compenseren.

518 (vervallen)

519 Artikel 2:444 BW verlangt waardering van de technische voorzieningen op voor de bedrijfstak aanvaardbare grondslagen. Hierbij wordt als algemeen uitgangspunt genomen dat de verzekeraar in staat moet zijn te voldoen aan haar naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid voorzienbare verplichtingen uit verzekeringsovereenkomsten en dat de bepaling van de voorziening voor levensverzekering en van die voor periodiek te betalen schaden of uitkeringen geschiedt door terzake deskundigen.

De regels voor de bepaling van de technische voorzieningen ten behoeve van prudentieel toezicht zoals opgenomen in de Wft voldoen aan het criterium van in de bedrijfstak aanvaardbare grondslagen en passen binnen de wettelijke bepalingen zoals die zijn vastgelegd in de artikelen 2:444a tot en met 444d BW en artikel 10 van het Besluit actuele waarde.

519a Waardering van de technische voorzieningen volgens de waarderingsregels uit de Wft kan leiden tot het direct zichtbaar worden van verwachte toekomstige winsten. In de memorie van toelichting van de implementatiewet richtlijn solvabiliteit II is bepaald dat deze winsten in één keer, of via een stelselmatig systeem over de looptijd van het contract ten gunste van de Winst- en Verliesrekening mogen worden gebracht. De methode van winstverantwoording wordt opgenomen in de grondslagen.

520 (vervallen)

521 (vervallen)

522 Ter mitigering van de in alinea 517 genoemde accounting mismatch mag een verzekeringsmaatschappij de technische voorzieningen disconteren tegen de actuele marktrente op het waarderingsmoment en/of andere assumpties aanpassen naar actuele assumpties.

In afwijking van hoofdstuk 110 Doelstellingen en uitgangspunten alinea 124 mag een verzekeringsmaatschappij discontering tegen actuele marktrente en aanpassing naar actuele assumpties toepassen voor technische voorzieningen behorende bij een door die verzekeringsmaatschappij aangewezen deel van de verzekeringscontracten. Nadat een dergelijke keuze is gemaakt, kan deze alleen worden gewijzigd in overeenstemming met hoofdstuk 140 Stelselwijzigingen.

Niet-verdiende premies en lopende risico's

523 Voor de samenstelling van de voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's wordt verwezen naar alinea 503 tot en met 504a.

Artikel 2:444a lid 2 BW bepaalt dat de voorziening voor niet-verdiende premies voor elke overeenkomst voor het schadeverzekeringsbedrijf afzonderlijk en op voorzichtige wijze wordt bepaald. Het gebruik van statistische of wiskundige methoden is toegestaan, indien de aard van de overeenkomst dat toelaat en indien deze methoden naar verwachting dezelfde resultaten opleveren als de afzonderlijke berekeningen.

In het algemeen zullen de premies gelijkmatig gespreid over de risicoperiode worden verantwoord. **Indien het risico zelf echter een ongelijkmatig verloop over de tijd kent, dient de premieverantwoording daarbij aan te sluiten.**

524 **Bij het bepalen van de voorziening voor lopende risico's dient rekening te worden gehouden met alle toekomstige gerelateerde bedrijfskosten en schadebehandelingskosten. Bij de bepaling van de voorziening voor lopende risico's dient geen rekening te worden gehouden met een managementvoornemen in de toekomst onvoldoende premie in rekening te brengen. Ook dienen kasstromen uit hoofde van opbrengsten op beleggingen die tegenover het eigen vermogen staan, buiten beschouwing te worden gelaten.**

De voorziening voor veroudering (vergrijzingsvoorziening), ter dekking van te verwachten tekorten in latere jaren uit hoofde van ziektekosten- en arbeidsongeschiktheidsverzekeringen dient te worden berekend op actuariële grondslagen.

Bij bepaling van de omvang van de catastrofevoorziening spelen naast ervaringscijfers ook de mate, vorm en beschikbaarheid van externe herverzekeringsfaciliteiten alsmede de opbouw van de door de verzekeringsmaatschappij gehanteerde tarieven (waarin mogelijk een opslag voor catastrofes is opgenomen) een rol.

Levensverzekering

525 Voor de samenstelling van de voorziening voor levensverzekering wordt verwezen naar alinea 506.

Volgens artikel 2:444b lid 1 BW geschiedt de waardering van de voorziening voor levensverzekering volgens een voldoende voorzichtige, bij voorkeur prospectieve actuariële methode. Voor de voorziening voor levensverzekering kan behalve een prospectieve actuariële methode ook een retrospectieve methode worden toegepast indien de op grond van die methode berekende technische voorzieningen niet lager zijn dan de voorzieningen bij toepassing van een prospectieve methode of indien het gebruik van een prospectieve methode vanwege de aard van het betrokken type overeenkomst niet mogelijk is (artikel 2:444b lid 2 BW).

526 (vervallen)

527 **Betaalde rentestandkortingen dienen te worden geactiveerd en geamortiseerd.** Rentestandkortingen zijn een vorm van winstdeling die vooraf wordt gegeven bij betaling van een premie of koopsom. Zij betreffen op dat moment het aandeel van polishouders in de te verwachten overrentebedragen. Het verdient daarom aanbeveling verleende rentestandkortingen op actuariële wijze te amortiseren naar de mate dat de te verwachten overrente wordt gerealiseerd. Afhankelijk van de portefeuilleopbouw en het type verzekering kan een lineaire of annuïtaire afschrijving daarvoor een goede benadering zijn.

Te betalen schaden of te betalen uitkeringen

528 Voor de samenstelling van de voorziening voor te betalen schaden of te betalen uitkeringen wordt verwezen naar alinea 507.

De voorziening voor te betalen schaden wordt in beginsel voor elke schade afzonderlijk bepaald (post-voor-postmethode). Toepassing van statistische methoden op basis van ervaringscijfers is ook toegestaan, indien de aard van de overeenkomst dat toelaat en indien deze methoden naar verwachting dezelfde resultaten opleveren als de afzonderlijke berekeningen. In geval van periodiek te betalen uitkeringen geschiedt de bepaling volgens erkende actuariële methoden (artikel 2:444c lid 2 BW).

529 **Het in de voorziening op te nemen bedrag voor schadebehandelingskosten dient te worden bepaald op basis van de gemiddelde schadeafwikkelingstermijnen voor de te onderscheiden soorten schaden, waarbij rekening gehouden wordt met alle toekomstige kosten, inclusief toekomstige prijsontwikkelingen.**

530 Discontering van de te betalen schaden en uitkeringen, anders dan de in alinea 528 genoemde periodiek te betalen uitkeringen, is op grond van artikel 2:444c lid 3 BW toegestaan indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:

– de afwikkeling van de schaden ten minste vier jaren na het tijdstip van opmaken van de jaarrekening over het schadejaar zal duren; en
– de afwikkeling geschiedt volgens een betrouwbaar schadeafwikkelingsschema, waarin mede rekening wordt gehouden met alle factoren die de kosten van afwikkeling van de schade kunnen verhogen.

530a Voor schades die niet aan de in artikel 2:444c lid 3 BW genoemde voorwaarden voldoen is discontering niet toegestaan.

Discontering doet zich onder andere voor binnen de branche Ongevallen & Ziekte.

531 (vervallen)

Verzekeringen waarbij de uitkeringsgerechtigde het beleggingsrisico draagt

532 Conform artikel 2:442 lid 2 BW worden de beleggingen die staan tegenover de categorie technische voorzieningen waarbij de uitkeringsgerechtigden contractueel de risico’s lopen van de ertegenover staande beleggingen gewaardeerd tegen actuele waarde; de Memorie van Toelichting maakt een uitzondering op dit voorschrift voor de gesepareerde beleggingen (zie alinea 217). De wijze waarop de beleggingen gewaardeerd zijn is grotendeels bepalend voor de waardering van de ertegenover staande verplichtingen: de voorziening wordt in samenhang daarmee vastgesteld.

Ook de voor deze categorie verzekeringscontracten aangehouden technische voorzieningen dienen toereikend te zijn om aan alle verplichtingen te voldoen. Deze technische voorzieningen kunnen samenhangen met andere verplichtingen vanuit het verzekeringscontract. Voor deze andere verplichtingen dienen technische voorzieningen te worden opgenomen onder de daarvoor passend geachte categorie.

Overige technische voorzieningen

533 Voor de samenstelling van de overige technische voorzieningen wordt verwezen naar alinea 514.

Op grond van artikel 2:442 lid 5 BW wordt, in afwijking van hoofdstuk 290 Financiële instrumenten, de voorziening voor minimumrendementsgaranties in verband met verzekeringen waarbij de uitkeringsgerechtigde het beleggingsrisico draagt (rentederivaat) gewaardeerd tegen actuele waarde met verwerking van alle waardemutaties in de winst- en-verliesrekening. Indien de actuele waarde niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, wordt het derivaat tegen verkrijgingsprijs gewaardeerd. Uit artikel 10 van het Besluit actuele waarde volgt dat voor de waardering van een afgeleid financieel instrument tegen actuele waarde uitsluitend de reële waarde in aanmerking komt.

Toereikendheidstoets van de verzekeringsverplichtingen

534 Een (her)verzekeraar dient op iedere rapportagedatum te bepalen of de in de balans opgenomen verzekeringsverplichtingen toereikend zijn door middel van het uitvoeren van een toereikendheidstoets.

Deze toets wordt uitgevoerd voor de volgende verzekeringsverplichtingen:

a. niet-verdiende premies en de voorziening voor lopende risico's, waaronder de catastrofevoorziening indien deze is getroffen;
b. levensverzekering;
c. te betalen schaden of te betalen uitkeringen;
d. winstdeling en kortingen;
e. latente winstdelingsverplichtingen.

535 In de toereikendheidstoets dient de boekwaarde van de voorziening voor verzekeringsverplichtingen (verminderd met de hiermee verband houdende geactiveerde acquisitiekosten, immateriële activa zoals besproken in alinea 306, en vorderingen uit hoofde van latente winstdeling) te worden vergeleken met actuele schattingen van alle (verdisconteerde) contractuele kasstromen en met de hiermee verband houdende kasstromen zoals de claimbehandelingskosten, alsook de kasstromen uit in contracten besloten opties en garanties met inachtneming van onzekerheidsmarges.

De regels voor de waardering van de verzekeringsverplichtingen zoals opgenomen in de Wft (zie alinea 519) gaan eveneens uit van actuele schattingen van alle (verdisconteerde) contractuele kasstromen en kunnen derhalve als zodanig in de toereikendheidstoets worden betrokken.

Indien de beleggingen die dienen tot dekking van de technische voorzieningen niet tegen de actuele waarde zijn gewaardeerd, betrekt de verzekeringsmaatschappij het verschil tussen de actuele waarde en de balanswaarde van deze beleggingen in de toereikendheidstoets.

536 (vervallen)

537 Indien uit de toets naar voren komt dat de voorziening voor verzekeringsverplichtingen ontoereikend is, dient het tekort in zijn geheel ten laste van de winst-en-verliesrekening te worden gebracht.

De verwerking van het tekort dient, op consistente wijze, in de waardering van één of een combinatie van de volgende balansposten plaats te vinden:
- **afwaardering van geactiveerde acquisitiekosten (zie alinea 305);**
- **afwaardering van immaterieel vast actief voor de waarde van de in de overgenomen verzekeringsportefeuilles besloten winstmarges (zie alinea 306);**
- **afwaardering van vorderingen uit hoofde van latente winstdeling (zie alinea 307);**
- **verhoging van de technische voorzieningen.**

537a Schadeverzekeraars die een voorziening voor verzekeringsverplichtingen hebben waarvan de afwikkeltermijn een periode van 4 jaar na rapportagedatum niet overschrijdt mogen een kwalitatieve toereikendheidstoets uitvoeren.

Pensioenverplichtingen
538 De verzekeringsmaatschappij neemt een voorziening voor pensioenverplichtingen op zoals bedoeld in artikel 2:374 lid 4, onder b BW.

Indien sprake is van onderbrenging van de eigen uitvoeringsovereenkomst bij de verzekeringsmaatschappij zelf in een rechtstreekse regeling, dient de verzekeringsmaatschappij de verplichtingen die voortvloeien uit het verzekeringscontract en de beleggingen die hiertegenover staan, te waarderen overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk.

De verzekeringsmaatschappij dient een aanvullende voorziening op te nemen voor de in hoofdstuk 271 Personeelsbeloningen alinea 313 en 314 bedoelde verplichtingen die niet in het kader van de uitvoeringsovereenkomst zijn afgefinancierd.

Presentatie

Wettelijke bepalingen
539 Deze paragraaf is mede gebaseerd op de volgende wettelijke bepalingen. Deze bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten:
- artikel 2:435 lid 3, 4, en lid 6 BW; en
- artikel 2:435 lid 7 BW.

Niet-verdiende premies en lopende risico's
540 Op de voorziening voor niet-verdiende premies in het schadeverzekeringsbedrijf mogen de overlopende acquisitiekosten in mindering worden gebracht. Voor een uiteenzetting van deze kosten en de wijze van verantwoording, zie alinea 621 tot en met 625.

Levensverzekering
541 De volgende voorzieningen kunnen deel uitmaken van de technische voorziening voor levensverzekering (artikel 2:434 en 2:435 BW):
- voorziening voor niet-verdiende premies levensverzekering;
- voorziening voor te betalen uitkeringen uit levensverzekering;
- voorzieningen voor pensioenverplichtingen aan eigen medewerkers;
- als aftrekpost: overlopende rentestandkortingen;
- eventueel, als aftrekpost: overlopende acquisitiekosten.

De voorziening voor niet-verdiende premies levensverzekering en de voorziening voor te betalen uitkeringen uit levensverzekering behoeven in het levensverzekeringsbedrijf niet separaat te worden vermeld (artikel 2:435 lid 6 BW). Aanbevolen wordt deze posten op te nemen in de technische voorziening voor levensverzekering. Voor een toelichting op de posten voorziening voor niet-verdiende premies levensverzekering, voorziening voor te betalen uitkeringen uit levensverzekering en overlopende acquisitiekosten wordt verwezen naar alinea 503, 506 en 624.

Onder de voorziening voor levensverzekering kunnen ook worden opgenomen de - al dan niet forfaitair vastgestelde - voorzieningen voor verplichtingen op (sub)portefeuilleniveau, zoals een voorziening voor langlevenrisico. Ook kan onder deze post een aanvullende voorziening worden opgenomen, indien de toereikendheidstoets aangeeft dat de regulier vastgestelde voorzieningen onvoldoende zijn. Een andere toepassing is die bij het 'achterlopen' van grote collectieve verzekeringscontracten; onder de technische voorziening levensverzekering wordt de voorziening opgenomen conform de stand van de administratieve verwerking (en op basis waarvan de actuariële analyses plaatsvinden) en onder de overige technische voorzieningen een raming van de effecten van de sindsdien opgetreden transacties (boeking van premies, uitkeringen, winstdeling en dergelijke). Aanbevolen wordt deze posten op te nemen onder de voorziening voor levensverzekering; zij kunnen echter ook worden verantwoord onder de overige technische voorzieningen.

Pensioenverplichtingen

542 De verzekeringsmaatschappij neemt de pensioenverplichtingen in zijn geheel op onder de technische voorzieningen levensverzekering (artikel 2:435 lid 7 BW) of onder de voorziening voor pensioenverplichtingen (artikel 2:374 lid 4, onder b BW). **Indien sprake is van onderbrenging bij de verzekeringsmaatschappij zelf in een rechtstreekse regeling of indien sprake is van een recht op vergoeding uit een bij een groepsmaatschappij ondergebrachte verzekering, dienen de beleggingen respectievelijk de vorderingen en de pensioenverplichting afzonderlijk in de balans te worden gepresenteerd.**

Toelichting

Wettelijke bepalingen

543 Deze paragraaf is mede gebaseerd op de volgende wettelijke bepalingen. Deze bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten:

– artikel 2:435 lid 5 en 7 BW.

544 Aanbevolen wordt dat de verzekeringsmaatschappij ten minste voor alle in artikel 2:435 lid 1 BW genoemde categorieën technische voorzieningen een mutatieoverzicht opneemt. Eveneens wordt aanbevolen in dit mutatieoverzicht vergelijkende cijfers op te nemen.

Niet-verdiende premies en lopende risico's

544a Aanbevolen wordt in de toelichting een omschrijving van de methoden en grondslagen die zijn toegepast bij de berekening van de voorziening niet-verdiende premies en lopende risico's op te nemen**.**

544b Indien portefeuilles met een negatieve premievoorziening zijn opgenomen wordt aanbevolen de omvang van de totale negatieve voorziening met vermelding van deze portefeuilles toe te lichten.

545 Aanbevolen wordt in de toelichting de stand per balansdatum en het doel van de catastrofevoorziening alsmede de regels die gelden voor de toevoegingen en onttrekkingen daaraan weer te geven**.**

546 Tenzij de voorziening voor lopende risico's van ondergeschikte betekenis is in vergelijking met de totale voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's, wordt de omvang toegelicht (artikel 2:435 lid 5 BW). **De verzekeringsmaatschappij dient de omvang van de actuariële voorziening ziektekosten, de vergrijzingsvoorziening en de voorziening voor verlieslatende contracten afzonderlijk in de toelichting te presenteren.**

Levensverzekering

547 **In de toelichting dient een omschrijving te worden opgenomen van de methoden en grondslagen toegepast bij de berekening van de voorziening levensverzekering, de overlopende rentestandkortingen en de overlopende acquisitiekosten.**

548 Op grond van artikel 2:374 lid 3 BW wordt in de toelichting vermeld welke onderdelen zijn opgenomen in de technische voorziening. Tevens worden op grond van artikel 2:435 lid 7 BW respectievelijk artikel 2:435 lid 4 BW vermeld de bedragen van de voorziening voor pensioenverplichtingen aan eigen medewerkers en de op de technische voorzieningen in mindering gebrachte rentestandkortingen en acquisitiekosten (zie alinea 527 en 541). De technische voorzieningen kunnen zowel kortlopend als langlopend van karakter zijn. Op grond van artikel 2:374 lid 3 BW wordt zoveel mogelijk aangegeven in welke mate de voorzieningen als langlopend worden beschouwd.

Te betalen schaden of te betalen uitkeringen

549 **In de toelichting dient een omschrijving te worden opgenomen van de methoden en grondslagen toegepast bij de berekening van de voorzieningen te betalen schaden en te betalen uitkeringen.**

550 **Ingeval discontering plaatsvindt van een voorziening voor te betalen schade of te betalen uitkeringen, dienen de volgende gegevens in de toelichting te worden vermeld:**

- **voor zover geen sprake is van periodiek te betalen schaden: de (nominale) omvang van de voorziening vóór discontering;**
- **de soorten schaden waarvoor discontering plaatsvindt, onder vermelding van de branche-indeling volgens artikel 2:441 lid 4 BW;**
- **de disconteringsvoet per categorie schaden;**
- **de afwikkelingstermijn;**
- **de in acht genomen toekomstige prijsontwikkelingen.**

551 In alinea 616 wordt nadere toelichting gevraagd op de in de winst-en-verliesrekening verantwoorde schadelasten uitgesplitst in schaden die betrekking hebben op het huidige en de voorgaande boekjaren. Deze informatie kan worden toegelicht in de vorm van een matrix zoals opgenomen in bijlage 6.

Winstdeling en kortingen, latente winstdelingsverplichting en verzekeringscontracten met discretionaire winstdelingsregelingen

552 **De verzekeringsmaatschappij dient in de toelichting uiteen te zetten welke vormen van winstdeling, garanties en keuzemogelijkheden de verzekeringscontracten**

bevatten en welke bedragen hiervoor onder de technische voorzieningen en het eigen vermogen zijn opgenomen.

Overige technische voorzieningen
553 **De toegepaste grondslagen van waardering en resultaatbepaling ten aanzien van de voorziening voor minimumrendementsgaranties in verband met verzekeringen waarbij de polishouder het beleggingsrisico draagt (rentederivaat), dienen in overeenstemming met hoofdstuk 290 Financiële instrumenten te worden toegelicht. Indien de actuele waarde niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, dient de reden daarvan te worden toegelicht.**

De toegepaste grondslagen van waardering en resultaatbepaling ten aanzien van de overige voorzieningen worden eveneens toegelicht.

Toereikendheidstoets
554 **Een (her)verzekeringsmaatschappij dient in de toelichting de uitgangspunten (grondslagen, aggregatieniveau voor evaluatie) die zijn toegepast bij uitvoering van de toereikendheidstoets en de conclusie die is getrokken naar aanleiding van de uitgevoerde toereikendheidstoets op te nemen.**

555 Een schadeverzekeringsmaatschappij wordt aanbevolen eveneens de toelichting op de kwantitatieve uitkomst en gehanteerde grondslagen van de toets op te nemen. Indien de toets volgens een kwalitatieve benadering is uitgevoerd, neemt de verzekeringsmaatschappij in plaats van de kwantitatieve uitkomst de kwalitatieve uitkomst op.

556 **Indien de waarde die volgt uit de toereikendheidstoets hoger is (zie alinea 534), dient de verzekeringsmaatschappij toe te lichten op welke wijze de balanswaarde van de technische voorzieningen waarop deze toereikendheidstoets betrekking heeft, onder aftrek van de in alinea 535 genoemde activa, is aangepast aan de waarde die volgt uit de toereikendheidstoets.**

Pensioenverplichtingen
557 Indien de verzekeringsmaatschappij de pensioenverplichting onder de technische voorzieningen opneemt, wordt op grond van artikel 2:435 lid 7 BW in de toelichting het bedrag van de voorziening vermeld. **De verzekeringsmaatschappij dient in de toelichting alle in hoofdstuk 271 Personeelsbeloningen gevraagde informatie op te nemen.**

558 **Indien sprake is van verhoudingen binnen de groep dienen deze in overeenstemming met de hoofdstukken 217 Consolidatie en 260 De verwerking van resultaten op intercompany-transacties in de jaarrekening te worden geëlimineerd.** Zie ook alinea 804.

605.6 Winst-en-verliesrekening

Algemeen
601 Deze paragraaf behandelt de resultaatbepaling, rubricering en presentatie van premies, uitkeringen en opbrengsten uit beleggingen. Voorts omvat deze paragraaf de onderwerpen winstdeling en kortingen, bedrijfskosten en de overige, al dan niet technische, baten en lasten. De winst-en-verliesrekening wordt gesplitst in een technische rekening schadeverzekering, een technische rekening levensverzekering en een niet-technische

rekening. In de niet-technische rekening worden de opbrengsten uit beleggingen verantwoord die niet aan het schadeverzekeringsbedrijf of het levensverzekeringsbedrijf zijn toegewezen alsmede overige algemene posten zoals belastingen naar de winst en overige baten en lasten.

Wettelijke bepalingen
602 Deze paragraaf is mede gebaseerd op de volgende wettelijke bepalingen. Deze bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten:
– artikel 2:437 BW tot en met artikel 2:440 BW; en
– artikel 2:441 lid 1 tot en met 8 BW.

603 **Indien in de jaarrekening of het jaarverslag een (netto)omzetbegrip wordt gehanteerd, dient te worden vermeld wat hieronder wordt verstaan.**

604 **De verzekeringsmaatschappij dient in de toelichting een analyse van het resultaat op te nemen.** Voor schadeverzekeringsmaatschappijen wordt op grond van artikel 2:441 lid 2 en 4 BW een specificatie naar branchegroepen opgenomen**. Voor levensverzekeringsmaatschappijen dient een specificatie naar winstbronnen te worden opgenomen.**

Verdiende premies
605 In de technische rekeningen (Modellen O en P Besluit modellen jaarrekening en artikel 2:439 lid 2 BW) worden afzonderlijk opgenomen de brutopremies, de uitgaande herverzekeringspremies en de mutatie in de technische voorziening niet-verdiende premies en lopende risico's onder aftrek van het herverzekeringsdeel. Het saldo betreft de aan het boekjaar toe te rekenen premies eigen rekening.

Premie-opslagen voor termijnbetalingen en bijkomende betalingen van verzekeringnemers voor door de verzekeringsmaatschappij gedragen kosten (zoals poliskosten) dienen onder de brutopremies te worden opgenomen.

Indien kortingen deel uitmaken van een op de aard van het risico afgestemd tarief (zoals no-claimkorting (inclusief zorgverzekeringsmaatschappijen) en kortingen op basis van bonus-/malusregelingen), dienen deze kortingen op de brutopremies in mindering te worden gebracht dan wel, in geval van bijtellingen op basis van bonus-/malusregelingen, bij de brutopremies te worden opgeteld.

De mutatie in de voorziening voor niet-verdiende premies mag in de technische rekening levensverzekering worden begrepen in de post wijziging technische voorziening voor levensverzekering en het herverzekeringsdeel behoeft niet te worden vermeld (artikel 2:439 lid 3 BW). Aanbevolen wordt van deze mogelijkheid gebruik te maken.

606 Voor zover kortingen een winstdelingskarakter hebben, dat wil zeggen afhankelijk zijn van het resultaat van de verzekeringsovereenkomst of van verzekeringsovereenkomsten, vallen zij onder de post winstdeling en kortingen, welke wordt behandeld in alinea 618, en worden zij niet in mindering op de premies gebracht.

607 **Bij levensverzekering dienen onder premies ineens tevens opgenomen te worden de lijfrentekoopsommen en de koopsommen uit winstdeling.**

608 Belastingen en andere bijdragen die bij of krachtens de wet zijn opgelegd en tezamen met de premies worden geïnd, worden niet tot de brutopremies gerekend (Memorie van Toelichting nr. 37 bij Afdeling 15 Titel 9 Boek 2 BW). Dit betreft bijvoorbeeld de

assurantiebelasting en wettelijke omslagbijdragen, alsmede andere bedragen waarvoor de verzekeringsmaatschappij slechts als incasso-instantie optreedt.

609 **De ontvangen vereveningsbijdrage uit het Zorgverzekeringsfonds en bijdragen uit de centrale kassen dienen onder premies te worden opgenomen en in de toelichting afzonderlijk te worden gepresenteerd. Tevens dienen de aannames en onzekerheden bij inschatting van deze post te worden toegelicht inclusief het systeem van macro-economische verevening en nacalculatie.**

Verschuldigde bijdragen aan de centrale kassen voor de gemiddelde kosten ter financiering van de hogekostencompensatie dienen als betaalde herverzekeringspremie te worden verantwoord.

Verantwoording en toerekening van opbrengsten uit beleggingen

610 De opbrengsten uit beleggingen, beleggingslasten en de niet-gerealiseerde en gerealiseerde resultaten op beleggingen worden behandeld in hoofdstuk 290 Financiële instrumenten, voor zover geen specifieke bepalingen uit deze Richtlijn gelden. Indien een deel van de opbrengsten uit beleggingen in één bedrag worden overgeboekt vanuit een ander deel van de winst-en-verliesrekening, worden deze opbrengsten vervangen door de post 'Toegerekende opbrengst uit beleggingen' (artikel 2:437 lid 5 en artikel 2:438 lid 2 BW).

611 Opbrengsten uit beleggingen van het schadeverzekeringsbedrijf worden primair verantwoord in de niet-technische rekening, tenzij de beleggingen rechtstreeks aan het schadeverzekeringsbedrijf kunnen worden toegewezen (artikel 2:438 lid 2 BW).

Indien de opbrengsten uit beleggingen primair worden verantwoord in de niet-technische rekening worden de aan de technische rekening schadeverzekering toe te rekenen opbrengsten van beleggingen in één bedrag zichtbaar naar deze rekening overgeboekt (Model O Besluit modellen jaarrekening). Indien de opbrengsten uit beleggingen primair worden verantwoord in de technische rekening schadeverzekering worden de niet aan de technische rekening schadeverzekering toe te rekenen opbrengsten uit beleggingen in één bedrag zichtbaar naar de niet-technische rekening overgeboekt (Model P Besluit modellen jaarrekening en artikel 2:438 lid 2 BW).

612 Opbrengsten uit beleggingen van het levensverzekeringsbedrijf worden verantwoord in de technische rekening levensverzekering. De niet aan de technische rekening levensverzekering toe te rekenen opbrengsten uit beleggingen worden in één bedrag zichtbaar naar de niet-technische rekening overgeboekt (Model O Besluit modellen jaarrekening).

613 Van de toerekening van opbrengsten uit beleggingen van een deel van de winst-en-verliesrekening aan een ander deel worden de reden en de grondslagen vermeld (artikel 2:438 lid 3 BW). De totale beleggingsopbrengsten worden berekend onder aftrek van de beleggingskosten. De resterende nettobeleggingsopbrengsten worden vervolgens verdeeld. **De wijze van toerekening dient te worden beschouwd als onderdeel van het gekozen stelsel voor het opstellen van jaarrekeningen, waarop hoofdstuk 140 Stelselwijzigingen van toepassing is.**

Overige technische baten eigen rekening

614 De overige technische baten omvatten de niet onder andere hoofden opgenomen baten van het verzekeringsbedrijf, zoals:

– niet elders verantwoorde valutakoersverschillen, indien per saldo sprake is van een bate;

– vrijval uit niet-technische voorzieningen die betrekking hebben op verzekeringsactiviteiten;
– baten uit voorgaande jaren, na aftrek van het herverzekeringsdeel;
– baten uit hoofd van portefeuilleoverdrachten.

In de toelichting worden vermeld de brutobedragen, het herverzekeringsdeel en de nettobedragen (artikel 2:438 lid 1 BW).

Schaden en uitkeringen

615 In het schadeverzekeringsbedrijf omvat de post schaden de betaalde schaden vermeerderd met interne en externe schadebehandelingskosten. Het herverzekeringsdeel wordt afzonderlijk vermeld (artikel 2:439 lid 4, onder a BW).

De interne schadebehandelingskosten bestaan uit alle kosten welke direct of indirect verband houden met de behandeling en de afwikkeling van schaden.

Afzonderlijk wordt vermeld de wijziging in de voorziening voor te betalen schaden met afzonderlijke opneming van het herverzekeringsdeel (artikel 2:439 lid 4, onder b BW). Deze post is inclusief de mutatie in de voorziening voor nog niet (voldoende) gemelde, maar reeds wel voorgevallen schaden (IBN(E)R = Incurred But Not (Enough) Reported). Voor een inhoudelijke toelichting op deze post wordt verwezen naar alinea 507. **Tevens dient rekening te worden gehouden met op grond van salvage of subrogatie te ontvangen bedragen.**

Zorgverzekeringsmaatschappijen dienen de bijdrage die zij ontvangen uit de centrale kassen als compensatie voor door hen gemaakte hoge kosten te verantwoorden als aandeel herverzekeringsmaatschappijen in de schadelast. Dit bedrag dient in de toelichting afzonderlijk te worden vermeld.

616 Om te voldoen aan de bepalingen in artikel 2:439 lid 6 BW wordt een matrix opgesteld waarin wordt aangegeven op welke schadejaren de uitloop (opgenomen in de winst-en-verliesrekening) betrekking heeft. **De branchegroepen in deze matrix dienen aan te sluiten op de indeling die overeenkomstig artikel 2:441 lid 4 BW is voorgeschreven.**

Indien de schade-uitloopstatistiek niet rechtstreeks aansluit bij het bedrag van de voorziening in de balans en de schadelast in de winst-en-verliesrekening, dient de reden van de afwijking te worden toegelicht.

In de toelichting dient te worden vermeld op welke wijze de diverse componenten van de voorziening te betalen schaden of uitkeringen in de matrix zijn opgenomen.

De matrix dient ten minste te worden weergegeven na toepassing van herverzekering. Aanbevolen wordt om de matrix eveneens op te stellen vóór herverzekering, tenzij het effect van herverzekering niet materieel is.

Daarnaast wordt op grond van artikel 2:439 lid 6 BW het effect van bij de waardering van de technische voorzieningen voor te betalen schaden of uitkeringen toegepaste discontering toegelicht. In bijlage 6 is een voorbeeld opgenomen.

617 In het levensverzekeringsbedrijf omvat de post uitkeringen de betaalde eenmalige en periodieke uitkeringen vermeerderd met de interne en externe schadebehandelingskosten.

De uitkeringen betreffen:
– afkopen;
– betalingen bij expiratie;
– betalingen bij overlijden;
– lijfrenten en andere rente-uitkeringen;
– de voor rekening van de maatschappij komende premielast ingeval van invaliditeit van de verzekerde, zowel voor levensverzekeringen voor eigen rekening als voor

levensverzekeringen waarbij de polishouder het beleggingsrisico draagt en voor spaarkassen.

Afzonderlijk kan worden vermeld de wijziging in de voorziening voor te betalen uitkeringen, doch deze mutatie kan ook worden begrepen in de post wijziging voorziening voor levensverzekering, tezamen met de mutatie in de technische voorziening niet-verdiende premies eigen rekening (zie alinea 503). Aanbevolen wordt van de laatstgenoemde mogelijkheid gebruik te maken.

Winstdeling en kortingen

618 De post winstdeling en kortingen omvat alle ten laste van het boekjaar komende bedragen die:

- betaald zijn;
- verschuldigd zijn;
- bestemd zijn voor verhoging van technische voorzieningen;
- bestemd zijn om toekomstige premies te betalen;
- mutaties in de voorziening voor latente winstdelingsverplichtingen (voor zover niet op grond van alinea 512 rechtstreeks vanuit het eigen vermogen gevormd).

In voorgaande jaren gevormde voorzieningen die niet langer nodig zijn dienen met bovenstaande bedragen te worden verrekend. De lasten uit het boekjaar dienen apart te worden gepresenteerd van de aanpassingen van de voorzieningen uit voorgaande boekjaren. Het is ook toegestaan om deze informatie in de verloopstaat van de technische voorzieningen of voorziening respectievelijk reserve voor discretionaire winstdelingsregelingen te presenteren, zoals vereist volgens alinea 405 en 544.

Onder dit hoofd dient tevens te worden opgenomen de last uit afschrijving van rentestandkortingen.

In de toelichting worden brutobedrag, aandeel herverzekeringsmaatschappijen en nettobedrag vermeld (Modellen O en P Besluit modellen jaarrekening, artikel 2:438 lid 1 en 2:440 lid 6 BW).

Bedrijfskosten

619 Op grond van artikel 2:428 lid 1 BW is Afdeling 5 van toepassing op verzekeringsmaatschappijen. Derhalve wordt de toelichting op de personeelskosten in overeenstemming met Afdeling 5 opgesteld.

620 Op grond van artikel 2:441 lid 8 BW wordt het totaal van betaalde en verschuldigde provisies in de toelichting vermeld, ongeacht de aard van de provisie.

Acquisitiekosten

621 Artikel 2:440 lid 1 BW houdt in dat provisies en kosten in de winst-en-verliesrekening worden opgenomen onder:

- schaden respectievelijk uitkeringen (voor zover het de schadebehandelingskosten betreft);
- acquisitiekosten;
- beheers- en personeelskosten, afschrijvingen bedrijfsmiddelen;
- beheerskosten en rentelasten (voor zover het beleggingskosten betreft).

Toerekening van provisies en kosten aan deze vier groepen van kosten dient te geschieden op basis van de integrale kosten van de desbetreffende afdelingen.

622 Als acquisitiekosten worden aangemerkt de middellijk of onmiddellijk met het sluiten van verzekeringsovereenkomsten samenhangende kosten (artikel 2:440 lid 2 BW).

Zij omvatten:

- afsluitprovisie, inclusief verlengingsprovisie;
- kosten van medische keuring;
- kosten van aanvragen en die van opstellen van polissen;
- administratiekosten voor het opnemen van posten in de portefeuille;
- personeelskosten loondienstagenten;
- aanbrengprovisie betaald aan personeel;
- reclame- en marketingkosten;
- alle andere kosten die direct of indirect te maken hebben met het sluiten van een verzekeringsovereenkomst.

623 De acquisitiekosten worden als volgt behandeld (zie punt 15b Memorie van Toelichting bij Afdeling 15 Titel 9 Boek 2 BW):

- de kosten worden in één keer ten laste van het resultaat gebracht; of
- de kosten worden geheel of gedeeltelijk (bijvoorbeeld alleen het variabele deel ervan) in mindering gebracht op de voorziening voor niet-verdiende premies in het schadeverzekeringsbedrijf of op de voorziening voor levensverzekering in het levensverzekeringsbedrijf (bijvoorbeeld door toepassing van de Zillmermethode of actuele waarde). De in mindering gebrachte kosten worden afzonderlijk vermeld (artikel 2:435 lid 4 BW); of
- de kosten worden (geheel of gedeeltelijk) geactiveerd en afgeschreven. In dit geval wordt de post opgenomen onder de overlopende activa (artikel 2:434 lid 1, onder b BW) en worden de overlopende acquisitiekosten voor onderscheidenlijk levensverzekering en schadeverzekering vermeld (artikel 2:434 lid 2 BW).

De gekozen grondslagen voor waardering en resultaatbepaling worden vermeld (artikel 2:384 lid 5 BW).

624 **Indien de verzekeringsmaatschappij kosten geheel of gedeeltelijk in mindering brengt op de voorziening dan wel activeert en afschrijft, dient de verzekeringsmaatschappij toe te lichten welke kosten hierin zijn begrepen. Voor deze toelichting dient gebruik te worden gemaakt van de in alinea 622 genoemde categorieën.**

625 De wijze waarop en de periode waarin de gemaakte acquisitiekosten worden terugverdiend is afhankelijk van het type verzekeringsproduct:

a. ineens (verzekeringen tegen koopsom);
b. in enkele jaren;
c. gedurende de gehele premiebetalende periode; of
d. over de looptijd van het contract (gebruikelijk bij schadeverzekeringen).

Om een goede matching te bereiken tussen de periode waarin de kosten worden verantwoord en de hiertegenover staande baten, heeft het activeren of het in mindering brengen op de technische voorzieningen van de acquisitiekosten in de situaties b, c en d de voorkeur. De uit toekomstige baten beschikbaar komende kostenopslagen vormen dan de dekking voor de afschrijvingslasten op de overlopende acquisitiekosten.

Afschrijving van de overlopende acquisitiekosten kan afhankelijk van de aard van de polis plaatsvinden volgens een van de volgende methoden:
– maximaal de periode van premiebetaling;
– maximaal de contractduur;
– gerelateerd aan het naar verwachting per jaar van de looptijd te realiseren resultaat op het contract. Deze methode kan onder andere bij unit-linked verzekeringen worden toegepast.

Het verdient aanbeveling acquisitiekosten op actuariële wijze te amortiseren naar de mate dat de daartoe te ontvangen kostenvergoedingen daadwerkelijk worden verdiend.

Zie alinea 547 en 548 voor het in de toelichting opnemen van een omschrijving van de methoden en grondslagen die zijn toegepast bij de berekening van de overlopende acquisitiekosten.

Geactiveerde acquisitiekosten worden mede betrokken in de toereikendheidstoets (zie alinea 534).

De post wijziging overlopende acquisitiekosten (zie alinea 602) betreft het saldo van toevoeging en afschrijving.

Beheers- en personeelskosten

626 In de post beheers- en personeelskosten worden de kosten verantwoord die niet onder acquisitiekosten, schadebehandelingskosten en beleggingskosten worden opgenomen (artikel 2:440 lid 1, onder c BW).

Het betreft met name kosten van:
– premie-incasso;
– portefeuillebeheer;
– beheer van winstdelingen en kortingen;
– inkomende en uitgaande herverzekering;
– afschrijving op bedrijfsmiddelen, voor zover niet opgenomen onder acquisitiekosten, schadebehandelingskosten en beleggingskosten;
– de in de technische rekeningen verantwoorde kosten van houdstermaatschappijen, voor zover deze niet worden toegerekend aan de acquisitiekosten, schadebehandelingskosten of beleggingskosten.

627 **De verzekeringsmaatschappij dient in de toelichting op de winst-en-verliesrekening de informatie op te nemen zoals gevraagd in hoofdstuk 271 Personeelsbeloningen, alinea 351. Indien de opbrengsten en lasten in verband met de pensioenvoorziening niet in de pensioenlasten zijn begrepen, maar bijvoorbeeld deels zijn verantwoord onder andere resultaatrubrieken, dient de verzekeringsmaatschappij in de toelichting inzicht te geven in de categorieën waaronder deze opbrengsten en lasten zijn opgenomen.**

628 **Indien sprake is van verhoudingen binnen de groep dienen deze in overeenstemming met de hoofdstukken 217 Consolidatie en 260 De verwerking van resultaten op intercompany-transacties in de jaarrekening te worden geëlimineerd, tenzij de verzekeringsmaatschappij gebruikmaakt van artikel 2:446 lid 1 BW.**
Toepassing van artikel 2:446 lid 1 BW wordt in de toelichting vermeld, alsmede de invloed daarvan op het vermogen en resultaat, tenzij van ondergeschikte betekenis (zie alinea 804).

Overige technische lasten eigen rekening

629 De overige technische lasten omvatten de niet onder andere hoofden opgenomen lasten van het verzekeringsbedrijf, zoals:

– niet elders verantwoorde valutakoersverschillen, indien per saldo sprake is van een last;
– toevoegingen aan niet-technische voorzieningen die betrekking hebben op verzekeringsactiviteiten;
– lasten uit voorgaande jaren, na aftrek van het herverzekeringsdeel.

In de toelichting worden vermeld de brutobedragen, het herverzekeringsdeel en de nettobedragen (artikel 2:438 lid 1 BW).

Andere baten en andere lasten
630 Aanbevolen wordt om onder de andere baten en lasten uitsluitend op te nemen de baten en lasten met een niet-technisch karakter. Deze zullen voornamelijk voorkomen indien er ook andere activiteiten dan verzekeringsactiviteiten worden uitgeoefend, waaronder de ontvangen vergoedingen door het zorgkantoor. **Deze bedragen dienen afzonderlijk te worden toegelicht.**

605.7 Risicoparagraaf

Wettelijke bepalingen
701 Deze paragraaf is mede gebaseerd op artikel 2:391 lid 1 en 3 BW. Dit wetsartikel is opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten.

702 Bij de in artikel 2:391 lid 1 BW bedoelde uiteenzetting over risico's verdient het de voorkeur in te gaan op elk van de hieronder genoemde risicocategorieën, voor zover deze relevant zijn voor de interne beheersing van een verzekeringsmaatschappij, alsmede bij de bepaling van het in artikel 2:441 lid 9, onder b BW bedoelde solvabiliteitsbedrag dat het bestuur noodzakelijk acht:
a. prijsrisico, waarin onder meer begrepen valutarisico, renterisico en marktrisico. Deze risico's zijn gedefinieerd in hoofdstuk 940 Begrippen;
b. kredietrisico, gedefinieerd in hoofdstuk 940 Begrippen;
c. liquiditeitsrisico, gedefinieerd in hoofdstuk 940 Begrippen;
d. kasstroomrisico, gedefinieerd in hoofdstuk 940 Begrippen;
e. verzekeringstechnisch risico levensverzekering, waarin begrepen de risico's ten aanzien van sterfte, lang leven, morbiditeit, invaliditeit, onnatuurlijk verval en kosten;
f. verzekeringstechnisch risico schadeverzekering, waarin begrepen de risico's ten aanzien van premietarieven, toereikendheid schadevoorzieningen en catastrofes;
g. operationeel risico, dat is het risico dat verliezen ontstaan als gevolg van onvolkomenheden in bedrijfsprocessen, of falende mensen, systemen en/of processen, of als gevolg van externe gebeurtenissen;
h. bij zorgverzekeringsmaatschappijen is sprake van onzekerheden met betrekking tot inschatting van te ontvangen vereveningsbijdragen die gedeeltelijk voortvloeien uit bestaande onzekerheden in de interpretatie en uitvoering van de wettelijke bepalingen.

703 In de jaarrekening en het jaarverslag wordt ingegaan op het beleid van de verzekeringsmaatschappij ten aanzien van risicobeheer en de omvang van de risico's die de verzekeringsmaatschappij bij haar bedrijfsvoering loopt. Aanbevolen wordt beleidsmatige zaken op te nemen in het jaarverslag en kwantitatieve en kwalitatieve toelichtingen die inzicht geven in de onzekerheid ten aanzien van toekomstige kasstromen op te nemen in de jaarrekening.

704 **In de toelichting van de jaarrekening dient inzicht te worden verschaft in de omvang van de verzekeringstechnische risico's. Deze toelichting kan worden gegeven in de vorm van een omschrijving van de belangrijkste polisvoorwaarden per homogene groep verzekeringscontracten, toelichting van concentratie van verzekeringsrisico's binnen de verzekeringsportefeuille of in de vorm van gevoeligheidsanalyses en 'Value at Risk', respectievelijk toegerekend economisch kapitaal. Bij de gevoeligheidsanalyses en 'Value at Risk'-toelichtingen dient een uiteenzetting te worden gegeven van de gehanteerde veronderstellingen en uitgangspunten. De invloed van het herverzekeringsbeleid op de verzekeringstechnische risico's dient separaat te worden getoond. Bij zorgverzekeringsmaatschappijen dient bij bepaling van gevoeligheidsanalyses rekening te worden gehouden met de rol die de macro-economische verevening speelt bij de verzekeringstechnische risico's en de afdekking hiervan.**

705 **Het beleid ten aanzien van de afstemming van de kasstromen uit beleggingen op de kasstromen uit verzekeringscontracten (ALM-beleid) dient te worden uiteengezet in het jaarverslag of in de toelichting van de jaarrekening. De in alinea 918 tot en met 927 van hoofdstuk 290 Financiële instrumenten bedoelde kwantitatieve informatie over rente- en kasstroomrisico mag voor beleggingen en verzekeringsverplichtingen in één overzicht worden gepresenteerd. Daarbij mag voor de verzekeringsverplichtingen worden uitgegaan van de verwachte kasstromen. Kwantitatieve informatie over rente en kasstroomrisico mag ook worden verstrekt in de vorm van gevoeligheidsanalyses of in de vorm van 'Value at Risk', respectievelijk toegerekend economisch kapitaal. Hierbij dient een uiteenzetting te worden gegeven van de gehanteerde veronderstellingen en uitgangspunten.**

605.8 Overige onderwerpen

Herverzekering

801 Indien een verzekeringsmaatschappij door middel van een herverzekeringsovereenkomst een, in relatie tot het verzekeringsrisico waarop de overeenkomst betrekking heeft niet te verwaarlozen, gedeelte van het door haar geaccepteerde verzekeringsrisico overdraagt aan een herverzekeringsmaatschappij, vindt de waardering van het aan de herverzekeringsmaatschappij toe te rekenen deel van de technische voorzieningen plaats overeenkomstig de gehanteerde waarderingsgrondslagen voor de technische voorzieningen en de bepalingen van de herverzekeringsovereenkomst. Het aandeel van de herverzekeringsmaatschappij wordt in de balans zichtbaar in mindering gebracht op de desbetreffende technische voorziening (artikel 2:435 lid 3 BW).

802 **Overeenkomsten tussen een verzekeringsmaatschappij en een herverzekeringsmaatschappij waarin geen sprake is van overdracht van een, in relatie tot het verzekeringsrisico waarop de overeenkomst betrekking heeft niet te verwaarlozen, gedeelte van het desbetreffende verzekeringsrisico, zoals het geval kan zijn bij sommige vormen van financiële herverzekering, dienen in de jaarrekening te worden verantwoord als financieringsovereenkomsten en niet als herverzekeringsovereenkomsten. Dergelijke overeenkomsten vallen onder de werking van hoofdstuk 290 Financiële instrumenten (zie alinea 201 van hoofdstuk 290).**

Kasstroomoverzicht

803 Voor verzekeringsmaatschappijen is opneming van het kasstroomoverzicht mede relevant gezien de mogelijk veel voorkomende vermogensmutaties. De algemene uitgangspunten van hoofdstuk 360 Het kasstroomoverzicht zijn ook voor verzekeringsmaatschappijen van toepassing. De kasstroom uit beleggingsactiviteiten kan onder de operationele activiteiten of onder de investeringsactiviteiten worden opgenomen. Bij een deel van de verzekeringsmaatschappijen, met name de levensverzekeringsmaatschappijen, zijn de beleggingsactiviteiten sterk verweven met de verzekeringsactiviteiten. In dat geval heeft het de voorkeur om de kasstroom uit beleggingsactiviteiten onder de operationele activiteiten op te nemen. De voorbeeldmodellen zijn opgenomen in bijlage 1 van dit hoofdstuk.

Geconsolideerde jaarrekening

Eliminatie van onderlinge winsten en verliezen

Wettelijke bepalingen
804 Deze paragraaf is mede gebaseerd op artikel 2:446 lid 1 BW. Dit wetsartikel is opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten.

De eliminatie van resultaten op onderlinge transacties tussen in de consolidatie opgenomen maatschappijen is in het algemeen behandeld in alinea 507 van hoofdstuk 217 Consolidatie.

805 In een geconsolideerde winst-en-verliesrekening die zowel het schade- als levensverzekeringsbedrijf bevat, mogen alle opbrengsten uit beleggingen in de niet-technische rekening worden opgenomen (artikel 2:445 lid 3 BW), waarna overboeking volgt van toegerekende bedragen naar de beide technische rekeningen. In de technische rekeningen worden dan de posten opbrengsten uit beleggingen en beleggingslasten alsmede de posten niet-gerealiseerde winst op beleggingen en niet-gerealiseerd verlies op beleggingen weggelaten: in de plaats van deze posten treedt de post toegerekende opbrengst uit beleggingen.

Aangezien in artikel 2:445 lid 3 BW sprake is van een optie, is het in een dergelijke geconsolideerde winst-en-verliesrekening ook toegestaan de opbrengsten uit beleggingen primair te verantwoorden in de betreffende technische rekeningen, met overboeking van niet aan de technische rekeningen toe te rekenen opbrengsten uit beleggingen naar de niet-technische rekening.

Verzekeringsgroepen

Wettelijke bepalingen
806 Artikel 2:445 BW luidt:

1. Maatschappijen die geen verzekeringsmaatschappij zijn en die in de geconsolideerde jaarrekening van een verzekeringsmaatschappij worden opgenomen, worden verantwoord overeenkomstig de voorschriften voor verzekeringsmaatschappijen.
2. De groepsmaatschappij aan het hoofd van de groep die de gegevens consolideert van een groep of een groepsdeel, welke geen of nagenoeg geen andere werkzaamheid heeft dan de uitoefening van het verzekeringsbedrijf, wordt in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen overeenkomstig de voorschriften voor verzekeringsmaatschappijen. Dit geldt slechts, indien deze groepsmaatschappij geen of nagenoeg geen andere werkzaamheid heeft dan het beheren en financieren van groepsmaatschappijen en deelnemingen.
3. In een geconsolideerde winst-en-verliesrekening die zowel schade- als levensverzekeringsmaatschappijen betreft, mogen alle opbrengsten van beleggingen in de niet-technische rekening worden opgenomen. Zowel in de technische rekening schadeverzekering als in de technische rekening levensverzekering vervallen dan de posten i, j en l van artikel 438 lid 1 en worden de posten b en c dan artikel 438 lid 1 vervangen door een post die onderscheidenlijk de aan de technische rekening schadeverzekering en levensverzekering toegerekende opbrengsten van beleggingen omvat.
4. Artikel 407 lid 2 is niet van toepassing.

Artikel 2:446 lid 2 BW luidt:

2. De termijn van drie maanden, bedoeld in artikel 412 lid 2, wordt verlengd tot zes maanden voor in de geconsolideerde jaarrekening op te nemen gegevens ter zake van herverzekering.

807 Voor de verwerking van de technische voorzieningen van buitenlandse groepsmaatschappijen die het verzekeringsbedrijf uitoefenen wordt verwezen naar alinea 516.

Financiële groepen met verzekeringsactiviteiten
808 Artikel 2:406 lid 4 BW luidt:

4. De rechtspersoon die geen verzekeringsmaatschappij als bedoeld in artikel 427 lid 1 is, en waarvan de geconsolideerde jaarrekening voor een belangrijk deel de financiële gegevens van één of meer verzekeringsmaatschappijen bevat, geeft in de toelichting ten minste inzicht in de solvabiliteit van de verzekeringsmaatschappijen als één geheel.

605 Bijlage 1 **Model kasstroomoverzicht**

Model kasstroomoverzicht volgens de directe methode

bedragen in € 1.000

Kasstroom uit operationele activiteiten		
– ontvangen premies		...
– overige ontvangsten van polishouders, per saldo		...
– betaalde herverzekeringspremies		...
– ontvangen rente, dividenden en huur		...
– betaalde uitkeringen en schaden		
– ontvangen van herverzekeraars in verband met uitkeringen en schaden		...
– betaalde winstdeling en kortingen		...
– betaalde acquisitiekosten		...
– betaalde overige bedrijfskosten		...
– ontvangen provisies en winstdeling van herverzekeraars		...
– betaalde rente en andere beleggingslasten		...
– ontvangen en betaalde overige technische baten en lasten, per saldo		...
– ontvangen en betaalde overige baten en lasten, per saldo		...
– betaalde belastingen		...
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		...
Kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten[1]		
– investeringen en aankopen		
• beleggingen in terreinen en gebouwen en in aandelen	...	
• beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen	...	
• overige beleggingen	...	
• materiële vaste activa	...	
		...
– desinvesteringen, aflossingen en verkopen		
• beleggingen in terreinen en gebouwen en in aandelen	...	
• beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen	...	
• overige beleggingen	...	
• materiële vaste activa	...	
– saldo mutatie beleggingen voor risico van polishouders		...
		...
Totaal kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten		...

[1] De beleggingsactiviteiten mogen in het kasstroomoverzicht zowel onder operationele activiteiten als onder beleggingsactiviteiten worden verantwoord.

Kasstroom uit financieringsactiviteiten	
– emissie aandelenkapitaal	...
– mutatie eigen aandelen	...
– mutatie langlopende leningen	...
– mutatie depots voor herverzekeraars	...
– mutatie kortlopende leningen	...
– betaalde dividenden	...
	...
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	
Mutatie liquide middelen	...

Model kasstroomoverzicht volgens de indirecte methode

bedragen in € 1.000

Kasstroom uit operationele activiteiten		
– netto winst		...
– vermeerdering technische voorzieningen eigen rekening		...
– mutatie voorzieningen		...
– afschrijving acquisitiekosten		...
– afschrijving rentestandkortingen		...
– afschrijving bedrijfsmiddelen		...
– mutatie kortlopende schulden		...
– overlopende acquisitiekosten		...
– verleende rentestandkortingen		...
– mutatie vorderingen		...
– overige mutatie		...
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		...
Kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten[2]		
– investeringen en aankopen		
• beleggingen in terreinen en gebouwen en in aandelen	...	
• beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen	...	
• overige beleggingen	...	
• materiële vaste activa	...	
		...
– desinvesteringen, aflossingen en verkopen	...	
• beleggingen in terreinen en gebouwen en in aandelen	...	
• beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen	...	
• overige beleggingen	...	
• materiële vaste activa		...
		...
– saldo mutatie beleggingen voor risico van polishouders		...
Totaal kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten		...
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
– emissie aandelenkapitaal		...
– mutatie eigen aandelen		...

[2] De beleggingsactiviteiten mogen in het kasstroomoverzicht zowel onder operationele activiteiten als onder beleggingsactiviteiten worden verantwoord.

– mutatie langlopende leningen	...
– mutatie depots voor herverzekeraars	...
– mutatie kortlopende leningen	...
– betaalde dividenden	...
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	...
Mutatie liquide middelen	...

605 Bijlage 2 **Waarderingsmogelijkheden beleggingen en verzekeringsverplichtingen**

Onderstaande keuzes in waardering zijn, met inachtneming van artikel 2:362 BW, mogelijk op grond van Titel 9 Boek 2 BW:

Beleggingen	**Verzekeringsverplichtingen**	
(Geamortiseerde) kostprijs	Kostprijs	1
Actuele waarde	Kostprijs	2
Actuele waarde	Actuele waarde	3

Ad 1. In dit geval is sprake van verborgen reserves in waardering van zowel beleggingen als verzekeringsverplichtingen. Er is sprake van een matching in waarderingsgrondslagen.

Ad 2. In dit geval is geen sprake van matching in waarderingsgrondslagen, maar wel van een variant die momenteel in de bedrijfstak gangbaar is (onder meer bij toepassing van IFRS*). Actuele waarde van beleggingen kan worden verwerkt via de winst-en-verliesrekening of via de herwaarderingsreserve. De mismatch in waarderingsgrondslagen wordt gemitigeerd door:

a. de wettelijke eis tot vorming van een voorziening voor latente winstdelingsverplichtingen vanuit de ongerealiseerde waardestijgingen;
b. de mogelijkheid tot vorming van een technische voorziening in verband met discretionaire winstdelingsregelingen vanuit de ongerealiseerde waardestijgingen;
c. de mogelijkheid om technische voorzieningen te disconteren tegen actuele marktrente.

Ad 3. Er is sprake van een matching in waarderingsgrondslagen. De waardering van beide balansposten is onderhevig aan volatiliteit.

In alle gevallen is de impact van de mismatch afhankelijk van de geldende marktrente.

605 Bijlage 3 **Verwerking latente en discretionaire winstdelingen**

In deze bijlage wordt een tweetal casussen uitgewerkt ter toelichting op hoofdstuk 605 Verzekeringsmaatschappijen:
1. latente winstdelingsverplichtingen (zie alinea 510 en 512);
2. discretionaire winstdelingsregelingen (zie alinea 406, 407, 511 en 512).

Iedere casus wordt op twee verschillende manieren uitgewerkt:
– verantwoording van de herwaardering van activa in de herwaarderingsreserve (uitwerking 1);
– verantwoording van de herwaardering van activa in de winst-en-verliesrekening herwaarderingsreserve (uitwerking 2).

In de praktijk kunnen zich binnen de uitgewerkte casussen meer situaties en combinatie van situaties van winstdeling en de verwerking daarvan voordoen. Ook kan sprake zijn van waardedaling van beleggingen en hiermee samenhangende negatieve herwaardering die, indien de herwaardering op actiefpostniveau nihil is, ten laste van de winst-en-verliesrekening wordt gebracht. In een latere periode kan deze situatie worden teruggedraaid. Deze bijlage abstraheert van gecombineerde verwerking en negatieve waardemutaties en geeft derhalve geen uitputtende uitwerking van de journaalposten voor verwerking van latente en discretionaire winstdeling.

De casussen gaan uit van een herwaardering van de beleggingen met een bedrag van 200. In de uitwerking worden latente belastingen over de ongerealiseerde waardestijgingen buiten beschouwing gelaten.

1 *Latente winstdeling (alinea 510 en 512)*
Contractueel is vastgelegd dat de polishouder 35% van de gerealiseerde herwaarderingen krijgt, in dit voorbeeld 70.

Van latente winstdelingsverplichtingen is sprake indien er een rechtstreeks verband bestaat tussen realisatie van de waardewijziging en toevoeging aan de voorziening. Reservering vindt plaats onder latente winstdelingsverplichtingen (artikel 2:435 lid 1, onder e BW).

1.1 Uitwerking 1: De ongerealiseerde waardestijgingen worden rechtstreeks in een herwaarderingsreserve opgenomen
De journaalpost van de herwaardering via het vermogen luidt:

	Debet	**Credit**
Beleggingen	200	
Aan herwaarderingsreserve		200

Omdat de winstdelingsverplichting rechtstreeks aan de voorziening wordt toegerekend, hoeft voor dat deel geen wettelijke herwaarderingsreserve te worden aangehouden.

De journaalpost van vorming van de latente winstdelingsverplichtingen luidt:

	Debet	Credit
Herwaarderingsreserve	70	
Aan voorziening latente winstdelingsverplichtingen (artikel 2:435 lid 1, onder e BW)		70

Gelet op het feit dat er sprake is van een contractuele winstdelingsverplichting, zal een direct verband bestaan tussen de realisatie van waardestijgingen op beleggingen en de waardering van technische voorzieningen. De verzekeraar heeft daarom de mogelijkheid om alinea 512 toe te passen: de voorziening latente winstdelingsverplichtingen wordt direct vanuit de herwaarderingsreserve gevormd. In bovenstaande uitwerking wordt verondersteld dat de verzekeraar van deze mogelijkheid gebruikmaakt. Indien de verzekeraar niet gebruikmaakt van de mogelijkheid in alinea 512, zou de voorziening voor winstdelingsverplichtingen via de post winstdelingen en kortingen ten laste van het resultaat worden gevormd.

Latere realisatie van waardestijgingen komt op grond van artikel 2:438 lid 5 BW ten gunste van de winst-en-verliesrekening. In deze casus wordt verondersteld dat op het moment van realisatie van de waardestijgingen een onvoorwaardelijke winstdelingsverplichting ontstaat. Op dat moment wordt de last uit hoofde van winstdeling in de winst-en-verliesrekening verantwoord. De in een eerder stadium doorgevoerde rechtstreekse toevoeging vanuit de herwaarderingsreserve wordt teruggedraaid.

De journaalpost bij realisatie van de beleggingsresultaten luidt:

	Debet	Credit
Voorziening latente winstdelingsverplichtingen (artikel 2:435 lid 1, onder e BW)	70	
Aan herwaarderingsreserve		70
Herwaarderingsreserve	200	
Aan gerealiseerde winst op beleggingen (W&V)		200
Winstdeling en kortingen (W&V)	70	
Aan voorziening winstdeling en kortingen (artikel 2:435 lid 1, onder d BW)		70

1.2 Uitwerking 2: De ongerealiseerde waardestijgingen worden via de winst-en-verliesrekening verwerkt

De journaalpost van de herwaardering via het resultaat luidt:

	Debet	Credit
Beleggingen	200	
Aan niet-gerealiseerde winst op beleggingen (W&V)		200

De journaalpost van vorming van de latente winstdelingsverplichtingen luidt:

	Debet	Credit
Winstdeling en kortingen (W&V)	70	
Aan voorziening latente winstdelingsverplichtingen (artikel 2:435 lid 1, onder e BW)		70

Indien sprake is van beleggingen waarvoor geen beursnotering bestaat, dient voor het resterende bedrag ad 130 ten laste van de vrije reserves of het resultaat een herwaarderingsreserve te worden gevormd.

De journaalpost bij realisatie van de waardestijgingen luidt:

	Debet	Credit
Voorziening latente winstdelingsverplichtingen (artikel 2:435 lid 1, onder e BW)	70	
Aan voorziening winstdeling en kortingen (artikel 2:435 lid 1, onder d BW)		70

Bovenstaand voorbeeld geeft aan dat op het moment van realisatie de latente winstdelingsverplichting ten gunste van het resultaat vrijvalt en dat op dat moment tevens de last voor de acute contractuele winstdeling wordt verantwoord.

2 *Discretionaire winstdeling (alinea 406, 407, 511 en 512)*
In geval van discretionaire winstdeling is contractueel vastgelegd dat de polishouder recht heeft op een aandeel in de resultaten, waarbij de verzekeraar de omvang en timing van de winstdeling bepaalt. Hierbij kunnen twee beslissingen worden onderkend:
- de verzekeraar besluit welk bedrag voor winstverdeling in aanmerking komt (winstbasis), in dit voorbeeld nemen we aan dat dit 100 is;
- de verzekeraar besluit over de toekenning van het winstpercentage aan de polishouders, in dit voorbeeld nemen we aan dat dit 70% is, zodat 70 de actuele schatting van de toe te kennen winstdeling is.

Zoals in alinea 404 en 511 is beschreven, mag een bedrag voor discretionaire winstdeling worden gereserveerd onder hetzij het eigen vermogen, hetzij de technische voorzieningen.

2.1 Opname van discretionaire winstdeling onder technische voorziening

2.1.1 Uitwerking 1: De ongerealiseerde waardestijgingen worden rechtstreeks in een herwaarderingsreserve opgenomen

2.1.1.1 Besluit 1: Uitwerking van het besluit welk deel van de ongerealiseerde waardestijging op enigerlei wijze in aanmerking zal worden genomen bij het vaststellen van discretionaire winstdeling (alinea 511 en 512)

De journaalpost van de herwaardering via het vermogen luidt:

	Debet	Credit
Beleggingen	200	
Aan herwaarderingsreserve		200

De journaalpost voor het vormen van de technische voorziening voor het gehele bedrag dat in aanmerking komt doch waarover nog een besluit moet worden genomen, luidt:

	Debet	Credit
Herwaarderingsreserve	100	
Aan overige technische voorzieningen, discretionaire winstdeling (artikel 2:435 lid 1, onder f BW)		100

Alinea 511 geeft aan dat bij deze verwerkingswijze de voorziening in verband met discretionaire winstdeling in een afzonderlijke categorie onder de overige technische voorzieningen (artikel 2:435 lid 1, onder f BW) moet worden opgenomen.

Bij bovenstaande boeking wordt verondersteld dat de realisatie van waardestijgingen op beleggingen via de discretionaire winstdeling de waardering van technische voorzieningen beïnvloedt en dat de verzekeraar gebruikmaakt van de in alinea 512 beschreven mogelijkheid om in dat geval de technische voorziening in verband met discretionaire winstdeling rechtstreeks vanuit de herwaarderingsreserve te vormen. Indien geen sprake zou zijn van een rechtstreeks verband of de verzekeraar niet gebruikmaakt van de mogelijkheid in alinea 512, zou de voorziening voor winstdelingsverplichtingen ten laste van het resultaat worden gevormd (via de post wijziging overige technische voorzieningen eigen rekening, zie ook journaalposten onder 2.1.2.1).

2.1.1.2 Besluit 2: Uitwerking van het genomen besluit tot toekenning van winstdeling door de verzekeraar (alinea 511)

De journaalpost bij realisatie van de beleggingsresultaten en het daarop volgende besluit tot winstverdeling waarbij niet het gehele gereserveerde bedrag wordt toegekend, luidt:

	Debet	Credit
Overige technische voorzieningen, discretionaire winstdeling (artikel 2:435 lid 1, onder f BW)	100	
Aan herwaarderingsreserve		100
Winstdeling en kortingen (W&V)	70	
Aan voorziening winstdeling en kortingen (artikel 2:435 lid 1, onder e BW)		70
Herwaarderingsreserve	200	
Aan gerealiseerde winst op beleggingen (W&V)		200

Uit dit voorbeeld blijkt dat bij toepassing van alinea 512 de last wordt verantwoord op het moment dat het besluit over toekenning van het exacte bedrag wordt genomen (besluit 2).

2.1.2 Uitwerking 2: De ongerealiseerde waardestijgingen worden via de winst-en-verliesrekening verwerkt

2.1.2.1 Besluit 1: Uitwerking van het besluit welk deel van de ongerealiseerde waardestijging op enigerlei wijze in aanmerking zal worden genomen bij het vaststellen van discretionaire winstdeling (alinea 511)

De journaalpost van de herwaardering via het resultaat luidt:

	Debet	**Credit**
Beleggingen	200	
Aan niet-gerealiseerde winst op beleggingen (W&V)		200

De journaalpost voor het vormen van de technische voorziening voor het gehele bedrag waarover nog een besluit moet worden genomen, luidt:

	Debet	**Credit**
Wijziging overige technische voorzieningen (W&V)	100	
Aan overige technische voorzieningen, discretionaire winstdeling (artikel 2:435 lid 1, onder f BW)		100

Indien sprake is van beleggingen waarvoor geen beursnotering bestaat, dient voor het resterende bedrag ad 100 ten laste van de vrije reserves of het resultaat een herwaarderingsreserve te worden gevormd.

2.1.2.2 Besluit 2: Uitwerking van het genomen besluit tot winstdeling door de verzekeraar (alinea 511)

De journaalpost voor het nemen van een besluit tot winstverdeling, waarbij niet het gehele gereserveerde bedrag wordt toegekend, luidt:

	Debet	**Credit**
Overige technische voorzieningen, discretionaire winstdeling (artikel 2:435 lid 1, onder f BW)	100	
Aan wijziging overige technische voorzieningen (W&V)		100
Winstdeling en kortingen (W&V)	70	
Aan voorziening winstdeling en kortingen (artikel 2:435 lid 1, onder e BW)		70

Uit dit voorbeeld blijkt dat de last op het moment van eerste opname van de voorziening wordt gevormd (besluit 1). Op het moment dat het besluit over toekenning van het exacte bedrag wordt genomen (besluit 2) wordt de last gecorrigeerd naar het niveau van het uiteindelijke winstdelingsbesluit.

2.2 Opname van discretionaire winstdeling geheel of gedeeltelijk onder het eigen vermogen (alinea 406 en 407)

2.2.1 Besluit 1: Uitwerking van het besluit tot vormen van een afzonderlijke component onder het eigen vermogen voor discretionaire winstdeling op basis van een waardestijging van de beleggingen (alinea 406)

In de ongerealiseerde waardestijging van beleggingen is een bedrag begrepen dat bij realisatie onderhevig zal zijn aan winstdeling op basis van een door de verzekeraar te nemen besluit. De verzekeraar neemt dit bedrag niet op onder de voorzieningen, maar bestemt dit onder het vermogen. De last wordt pas in de winst-en-verliesrekening verantwoord op het moment dat besluit 2 (toekenning van de winstdeling) wordt genomen.

2.2.1.1 Uitwerking 1: De ongerealiseerde waardestijgingen worden in een herwaarderingsreserve opgenomen

De journaalpost voor de herwaardering via het eigen vermogen luidt:

	Debet	**Credit**
Beleggingen	200	
Aan herwaarderingsreserve		200

In dit geval blijft het bedrag van discretionaire winstdeling onder de herwaarderingsreserve staan en wordt het pas op het moment van realisatie overgeheveld naar de voor discretionaire winstdeling bestemde post. Op grond van alinea 406 dient te worden toegelicht welk bedrag voor discretionaire winstdeling in aanmerking komt (in dit voorbeeld 100).

Als een deel van de ongerealiseerde of gerealiseerde resultaten die verantwoord zijn in de winst-en-verliesrekening voor discretionaire winstdeling in aanmerking komt, wordt de discretionaire winstdeling in een afzonderlijke rubriek onder de Overige reserves opgenomen en via de winstbestemming gevormd (zie alinea 405).

De journaalpost bij de realisatie van beleggingsopbrengsten voordat het besluit tot winstdeling is genomen, luidt:

	Debet	**Credit**
Herwaarderingsreserve	200	
Aan gerealiseerde winst op beleggingen (W&V)		200
Winstbestemming uit winst-en-verliesrekening	200	
Aan reserve voor discretionaire winstdeling (onderdeel van Overige reserves)		100
Aan onverdeelde winst / vrije reserve		100

Voor de journaalposten die volgen op het moment dat het besluit tot toekenning van de winstdeling wordt genomen ('besluit 2'), wordt naar de journaalpost onder 2.2.2.3 verwezen.

2.2.1.2 Uitwerking 2: De ongerealiseerde waardestijgingen worden via de winst-en-verliesrekening verwerkt

De journaalpost voor de herwaardering via de winst-en-verliesrekening luidt:

	Debet	Credit
Beleggingen	200	
Aan niet-gerealiseerde winst op beleggingen (W&V)		200

De daaropvolgende journaalpost voor het vormen van de reserve voor discretionaire winstdeling met betrekking tot het gehele bedrag waarover nog een besluit moet worden genomen, luidt:

	Debet	Credit
Winstbestemming uit winst-en-verliesrekening	200	
Aan reserve voor discretionaire winstdeling (onderdeel van Overige reserves)		100
Aan onverdeelde winst / vrije reserve		100

Indien sprake is van beleggingen waarvoor geen beursnotering bestaat, dient voor het bedrag van de herwaardering ad 200 ten laste van de vrije reserves of het resultaat een herwaarderingsreserve te worden gevormd. In dit geval blijft het bedrag van discretionaire winstdeling onder de herwaarderingsreserve staan en wordt het pas op het moment van realisatie overgeheveld naar de voor discretionaire winstdeling bestemde post; de in bovenstaande journaalpost opgenomen toevoeging aan de reserve voor discretionaire winstdeling blijft op het moment van herwaardering derhalve achterwege. Op grond van alinea 406 dient te worden toegelicht welk bedrag voor discretionaire winstdeling in aanmerking komt (in dit voorbeeld 100).

Voor de journaalposten die volgen op het moment dat het besluit tot toekenning van de winstdeling wordt genomen ('besluit 2'), wordt naar de journaalpost onder 2.2.2.3 verwezen.

2.2.2 Besluit 2: Uitwerking van het genomen besluit tot winstdeling door de verzekeraar, waarbij niet het gehele gereserveerde bedrag wordt toegekend (alinea 407)

Onderstaande voorbeelden geven aan dat de last in de winst-en-verliesrekening wordt verantwoord op het moment dat de verzekeraar ‘besluit 2’ neemt. Hierbij is rekening gehouden met het feit dat de verzekeraar bij het nemen van ‘besluit 2’ ook invloed heeft op de timing van de winstdeling.

2.2.2.1 Besluit wordt genomen voordat realisatie van de waardestijging heeft plaatsgevonden

Indien het besluit wordt genomen dat de discretionaire winstdeling wordt toegekend vanuit ongerealiseerde waardestijgingen voordat deze waardestijgingen zijn gerealiseerd, is geen direct verband tussen realisatie en de waardering van technische voorzieningen aanwezig. De winstdeling wordt kennelijk vanuit andere bronnen dan de realisatie van de betreffende waardestijging gefinancierd.

De journaalpost voor de te nemen last op het moment dat het besluit wordt genomen, luidt:

	Debet	Credit
Winstdeling en kortingen (W&V)	70	
Aan voorziening winstdeling en kortingen (artikel 2:435 lid 1, onder e BW)		70

Het deel van de herwaarderingsreserve (situatie 2.2.1.1.) dat oorspronkelijk voor de discretionaire winstdeling was bestemd, wordt in de toelichting niet langer uit dien hoofde aangemerkt.

Indien sprake was van een reserve voor discretionaire winstdeling (situatie 2.2.1.2), zal deze reserve voor dit deel vrijvallen ten gunste van de vrije reserves.

Indien de ongerealiseerde waardestijging rechtstreeks in een herwaardering is opgenomen, wordt op het (latere) moment van realisatie van de waardestijging de volgende journaalpost gemaakt:

	Debet	Credit
Herwaarderingsreserve	200	
Aan gerealiseerde winsten op beleggingen (W&V)		200

2.2.2.2 Besluit wordt genomen op het moment van realisatie van de waardestijging

Indien het besluit tot winstdeling plaatsvindt op het moment van realisatie van waardestijgingen, dient voor de verwerking van de winstdeling de volgende journaalposten te worden gemaakt:

	Debet	Credit
Winstdeling en kortingen (W&V)	70	
Aan voorziening winstdeling en kortingen (artikel 2:435 lid 1, onder e BW)		70

Aangezien de realisatie van de waardestijging en het besluit tot toekenning van de winstdeling samenvallen, wordt geen reserve voor discretionaire winstdeling gevormd.

Indien de ongerealiseerde waardestijging rechtstreeks in een herwaardering is opgenomen, wordt van de realisatie van de waardestijging nog de volgende journaalpost gemaakt:

	Debet	Credit
Herwaarderingsreserve	200	
Aan gerealiseerde winsten op beleggingen (W&V)		200

2.2.2.3 Besluit volgt in een later stadium

Indien het besluit tot toekenning op een later moment plaatsvindt dan de realisatie van de waardestijging, dan zal de toekenning van de winstdeling plaatsvinden vanuit de reserve voor discretionaire winstdeling. In deze situatie dienen de volgende journaalposten te worden gemaakt:

	Debet	Credit

Reserve voor discretionaire winstdeling (onderdeel van Overige reserves)	100	
Aan onverdeeldewinst / vrije reserve		100

	Debet	**Credit**
Winstdeling en kortingen (W&V)	70	
Aan voorziening winstdeling en kortingen (artikel 2:435 lid 1, onder e BW)		70

605 Bijlage 4 **Voorbeeld verloopoverzichten geldend voor de voorziening verzekeringsverplichtingen**

Actuarieel verslag

ONTWIKKELING VAN DE VOORZIENING VERZEKERINGSVERPLICHTINGEN EIGEN REKENING

	Verzekeringen in geld				Beleggingsverzekeringen				Spaarkas-verzekeringen		Totaal	
	Individuele verzekeringen		Collectieve verzekeringen		Individuele verzekeringen		Collectieve verzekeringen					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Voorziening verzekeringsverplichtingen (vvp) einde vorig boekjaar		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -
Premies eigen rekening		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -
Vrijval kosten uit premies eigen rekening		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -
Benodigde intresttoevoeging vvp eigen rekening		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -
Overige technische baten eigen rekening		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -
Uitkeringen en afkopen eigen rekening		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -
Kosten verrekend met de vvp eigen rekening		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -
Vrijgevallen voor kosten uit de vvp		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -
Overige technische lasten eigen rekening		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -
Toename van de op nul gestelde negatieve vvp		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -
Overdrachten van/aan andere onderdelen van de vvp		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -
Wijziging als gevolg van veranderingen in												
rente(-termijnstructuur)	€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -	
sterfte	€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -	
kosten	€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -	
invaliditeit	€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -	
pakketkostenontwikkeling en wijziging pakket (natura)	€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -	
overig	€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -	
		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -
Resultaat op kanssystemen												
Resultaat op sterfte	€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -	
Resultaat op invaliditeit	€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -	
Resultaat op overige technische grondslagen	€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -	
Resultaat op ontwikkeling levensverzekeringsportefeuille	€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -	
		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -
		---		---		---		---		---		---
Voorziening verzekeringsverplichtingen einde boekjaar		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -
Nog af te schrijven rentestandkorting einde boekjaar		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -
Nog af te schrijven acquisitiekosten einde boekjaar		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -
Balansvoorziening verzekeringsverplichtingen einde boekjaar		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -		€ -

Verloopoverzichten

Nog af te schrijven rentestandkorting	Verzekeringen in geld		Beleggingsverzekeringen		Spaarkas-verzekeringen	Totaal
	Individuele verzekeringen	Collectieve verzekeringen	Individuele verzekeringen	Collectieve verzekeringen		
Stand einde vorig boekjaar	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Koersverschillen vreemde valuta	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Verleende rentestandkortingen boekjaar	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Afschrijving stand einde vorig boekjaar	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Afschrijving verleende rentestandkortingen boekjaar	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Stand einde boekjaar	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

Nog af te schrijven acquisitiekosten	Verzekeringen in geld		Beleggingsverzekeringen		Spaarkas-verzekeringen	Totaal
	Individuele verzekeringen	Collectieve verzekeringen	Individuele verzekeringen	Collectieve verzekeringen		
Stand einde vorig boekjaar	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Koersverschillen vreemde valuta	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Geactiveerde acquisitiekosten boekjaar	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Afschrijving stand einde vorig boekjaar	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Afschrijving geactiveerde acquisitiekosten boekjaar	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Stand einde boekjaar	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

605 Bijlage 5 **Voorbeeld mutatieoverzichten geldend voor de voorziening respectievelijk reserve discretionaire winstdeling**

		Boekjaar	**Vorig boekjaar**
Voorziening winstdelingsverplichtingen c.q. reserve discretionaire winstdeling einde vorig boekjaar		**xxxx**	**xxxx**
Toevoegingen	Dotatie ten laste van de winst-en-verliesrekening	xx	xx
	Oprenting voorziening	xx	xx
	Toevoeging via herwaarderingsreserve	xx	xx
	Overige	xx	xx
Onttrekkingen	Toegekende winstdeling aan de technische voorzieningen	xx	xx
	Bijstellingen besluit tot winstdeling	xx	xx
	Terugdraaien toevoeging via herwaarderingsreserve	xx	xx
	Overige	xx	xx
Voorziening winstdelingsverplichtingen c.q. reserve discretionaire winstdeling einde boekjaar		**xxxx**	**xxxx**

605 Bijlage 6 **Voorbeeld schade-uitloopstatistiek**

Schadestatistiek per te rapporteren risicogroep

	afwikkeljaar 0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Totaal betaald oudere schadejaren in boekjaar (=bj)
schadejaar											
oudere jaren											
bj - 9											
bj - 8											
bj - 7											
bj - 6											
bj - 5											
bj - 4											
bj - 3											
bj - 2											
bj - 1											
bj											

A0
A1
A2
A3
A4
A5
A6
A7
A8
A9
A10

Afloopstatistiek boekjaar per te rapporteren risicogroep:

		Bruto					Herverzekering				
	Schadejaar	Voorziening schaden ultimo vorig boekjaar	Benodigde intrest	Betaalde schade in boekjaar	Voorziening schaden ultimo boekjaar	Afwikkel-resultaat	Voorziening schaden ultimo vorig boekjaar	Benodigde intrest	Betaalde schade in boekjaar	Voorziening schaden ultimo boekjaar	Afwikkel-resultaat
B1	oudere jaren			0		0					0
B2	bj - 9			0		0					0
B3	bj - 8			0		0					0
B4	bj - 7			0		0					0
B5	bj - 6			0		0					0
B6	bj - 5			0		0					0
B7	bj - 4			0		0					0
B8	bj - 3			0		0					0
B9	bj - 2			0		0					0
B10	bj - 1			0		0					0
B11	bj			0							
B12	diversen					0					0
B13	interne schade-behandelings-kosten					0					0
B14	interne schade-behandelings-kosten bj										
B15						0					0
B16	Totalen	0	0	0	0		0	0	0	0	

B17 Toelichting: tekst